

Pohjois-Savon aluetalouskatsaus

Syksy 2020

JOHDANTO	2
1 ALUETALOUS POHJOIS-SAVOSSA JA KOKO MAASSA	5
1.1 Liikevaihto	5
1.2 Vienti	8
1.3 Palkkasumma	11
2 ALUETALOUS SEUDUTTAIN	14
2.1 Liikevaihto	14
2.2 Vienti	18
2.3 Palkkasumma	21
3 MAAKUNTIEN KEHITYKSEN VERTAILU	25
4 TYÖVOIMAVARAT JA TYÖLLISYYS	26
LIITE: TIETOSISÄLLÖN KUVAUS	28

Aluetaloustarkastuksessa käytetty seutukuntajako

Kuopion seutu	Kuopio, Siilinjärvi
Ylä-Savon seutu	Iisalmi, Kiuruvesi, Vieremä, Sonkajärvi, Lapinlahti
Varkauden seutu	Varkaus, Leppävirta, Joroinen
Sisä-Savon seutu	Suonenjoki, Rautalamppi, Tervo, Vesanto, Pielavesi, Keitele
Koillis-Savon seutu	Kaavi, Tuusniemi, Rautavaara

Joroinen sisältyy Varkauden seutukunnan ja Pohjois-Savon maakunnan lukuihin vuodesta 2015 alkaen.

Aluetaloustarkastuksen tilastoaineiston hankintakustannuksiin osallistuivat Pohjois-Savon liitto, Kuopion alueen kauppakamari, Kuopion kaupunki, Ylä-Savon kunnat (seuturaha), SavoGrow ja Navitas Oy.

JOHDANTO

KORONA KURITTAÄ TALOUTTA KANSAINVÄLISESTI, KANSALLISESTI JA ALUEELLISESTI

Tässä aluetaloustarkastuksessa kuvataan Pohjois-Savon alueen elinkeinoelämän liikevaihdon, viennin ja palkkojen kehitystä vuoden 2020 ensimmäisen puolivuotisjakson aikana. Tarkastus on tiivis päätoimiala-analyysi, joka tarkentuu toimialoitain ja seuduittain koko vuoden tarkastuksessa keväällä 2021.

Kansainvälisen talouden heikentyminen ja epävarmuus näkyivät Suomessa jo ennen koronaa, ja Suomen talouskasvu alkoi hidastua vuonna 2019. Tilastot kuitenkin osoittavat, että vuosi 2020 alkoi Pohjois-Savossa vielä maltillisessa kasvussa, ja koronaepidemian aluetaloustaloudelliset vaikutukset alkoivat näkyä vasta huhti-kesäkuussa. Koronaepidemian puhjettua viruksen leviämisen ehkäisyyn tähtäävät sulkutoimenpiteet rajoittivat liikkumista sekä liiketoimintaa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti ja iskivät lujaa talouteen. Myös Pohjois-Savossa talouden kasvu taittui koronaepidemiaan, ja liikevaihto, vienti ja palkkasumma kääntyivät laskuun useamman vuoden hyvän kasvun jälkeen. Koko maassa tilanne on samansuuntainen, joskin vielä hieman Pohjois-Savoä heikompi.

Koronaepidemian vaikutukset näkyivät ensimmäisenä kysynnän romahtamisena palvelualoilla, kuten kaupan alan ja matkailu- ja ravitsemisalan yrityksissä. Kaupan liiton mukaan korona on kuitenkin lisännyt jopa ennätysmäisesti elektronikan, rautakaupan ja päivittäistavaroiden myyntiä. Useat erikoiskaupan alat ovat sen sijaan kärsineet koronasta. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan majoitusalaalla yöpymiset ovat vähentyneet merkittävästi. Suurimmillaan lasku oli huhtikuussa, jolloin yöpymiset vähenivät Pohjois-Savon majoitusliikkeissä 87 % ja koko maassa 88 % vuoden takaisesta. Heinäkuussa kotimaan matkailun kasvu Pohjois-Savossa tasoitti yöpymisten määrän pudotusta, ja lasku jäi vain 1,5 %:iin. Elokuussa yöpymisten määrä laski jälleen 17 %.

Korona supistaa maailmankauppaa, ja Suomen vienti laski kevään aikana kansainvälisen kysynnän vähennyttyä. Yritysten tilauskannat ovat pienentyneet ja viennin lasku voi aiheuttaa häiriöitä myös kansainvälisesti verkottuneisiin alihankintaketjuihin. Teollisuuden loppuvuoden näkymien arvioidaan yleisesti olevan heikot. Tilastokeskuksen mukaan teollisuuden uusien tilausten arvo on laskenut yhtäjaksoisesti koko vuoden 2020 ajan. Tammi-elokuun aikana tilaukset ovat vähentyneet koko maassa 14,7 % vuodentakaisesta. Teknologiateollisuus ry:n kyselyn mukaan yritykset arvioivat kysynnän heikkenevän edelleen, ja tuotannon odotetaan olevan hiljaisimmillaan vasta loppuvuodesta.

Metsäteollisuus ry:n tuotantotilastojen mukaan myös metsäteollisuuden kaikkien päätuoteryhmien tuotanto heikkeni tammi-maaliskuussa. Osaltaan tähän vaikutti myös metsäteollisuuden alkuvuoden lakot ja työsulku. Huhti-kesäkuussa paperituotteiden tuotanto laski Suomessa alimmilleen lähes 30-vuotisen tilastoseurannan aikana, ja myös puutuotteiden tuotantomäärien lasku jatkui. Sen sijaan sellun ja kartongin tuotanto on tilastojen mukaan kääntynyt pieneen kasvuun, koska koronaepidemia on lisännyt hygienia- ja pakkaustuotteiden kysyntää.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos (ETLA) arvioi, että tavaroiden vientikysyntä on jo piristymässä. Sen sijaan palveluviennin kehityksen arviointi on toistaiseksi haastavaa, koska koronaepidemian kehittyminen sekä epidemian jarruttamiseen liittyvät sulkutoimenpiteet vaikuttavat muun muassa matkailu- ja kuljetuspalveluihin. ETLAn ennusteen mukaan vienti supistuu tänä vuonna koko maassa yhteensä 12 %, ja lähes kaikkien toimialojen vienti jää viimevuotista alhaisemmaksi. ETLAn arvion mukaan vienti kääntyy kuitenkin 5,5 %:n kasvuun jo vuonna 2021 ja kasvu jatkuu 5,2 %:ssa vuonna 2022, kun kansainvälinen talous ja maailmankauppa elpyvät. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen vienti supistuu kuluvana vuonna 12,5 %, ja tulevien vuosien kasvu on hieman ETLAn ennustetta hitaampaa: 5,3 % vuonna 2021 ja 3,8 % vuonna 2022. Pellervon taloustutkimuksen (PTT) ennusteen mukaan vienti laskee kuluvana vuonna vain noin 9 % ja kasvaa ensi vuonna jo noin 8 %.

Koronaepidemiaan liittyvät sulkutoimenpiteet heikentävät myös yksityistä kulutusta useilla toimialoilla. Lisäksi lomautukset ja työttömyyden nousu heikentävät ostovoimaa ja kulutusta. Valtiovarainministeriö on arvioinut talousennusteissaan, että talous on alkanut jo toipua kesän aikana ja kotitalouksien kulutus on alkanut palautua kohti normaalitasoa. Talous on kuitenkin jälleen taitekohdassa, kun koronaepidemia on lähtenyt leviämään uudelleen syksyn aikana. PTT on arvioinut, että talouden toipuminen on jo hidastunut syksyn aikana. PTT:n mukaan talouden toipumista tukee kuitenkin tällä hetkellä kotitalouksien kevään aikana kertyneiden säästöjen kuluttaminen sekä elvytyspaketit.

Pk-yritysbarometrin mukaan pohjoissavolaisten yritysten suhdanneodotukset ovat muuttuneet heikommiksi. Valtakunnan tasolla suhdanneodotukset ovat laskeneet samassa suhteessa. Savon Yrittäjien elokuussa tekemän kyselyn (n=450) mukaan myynti on koronaviruksen myötä vähentynyt hieman yli puolella kyselyyn vastanneista yrityksistä, ja lähes 40 % vastaajista arvioi myynnin laskevan syyskuun ja joulukuun välisenä aikana. Kyselyyn vastanneista yrityksistä 14 %:lla on ollut koronaviruksen vuoksi maksuvaikeuksia ja 11 %:lla häiriöitä tuotantoketjussa. Hieman yli kolmannes vastaajista kertoi joutuneensa lomauttamaan ja 9 % irtisanomaan henkilöstöään. Kuitenkin 73 % kyselyyn vastanneista yrityksistä luotti selviävänsä koronakriisistä.

Kuopion alueen kauppakamarin lokakuussa tekemän kyselyn (n=116) mukaan koronavirus on vaikuttanut noin 90 %:iin alueen yrityksistä. Liikevaihto on laskenut noin 77 %:lla vastanneista yrityksistä. Hieman suurempi määrä vastanneista odotti liikevaihdon kehittyvän negatiivisesti seuraavan kahden kuukauden aikana. Noin puolet yrityksistä arvioi henkilöstön vähenevän koronaepidemian vuoksi, ja näkymät seuraavalle kahdelle kuukaudelle olivat saman suuntaiset. Noin 38 % vastanneista arvioi konkurssiriskin kasvaneen vallitsevan tilanteen vuoksi.

Uusyrityskeskusten tilastojen perusteella korona on vaikuttanut myös yritysten perustamiseen. Tammi-kesäkuussa uusia yrityksiä perustettiin Kuopion seudulla 16 % ja Keski-Savossa 13 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Sisä-Savossa yrityksiä perustettiin 25 % edellisvuotta vähemmän.

KORONA ISKEE TALOUTEEN MUTTA Pohjois-Savo SINNITTELEE

Yritysten liikevaihto supistui

Pohjois-Savon liikevaihto laski 0,7 % tammi-kesäkuussa 2020. Koko maassa liikevaihto supistui 4,7 %. Teollisuuden liikevaihto kasvoi alkuvuonna Pohjois-Savossa vielä 0,5 %, mutta koko maassa liikevaihto laski 6,9 %. Metalliteollisuuden liikevaihto pysyi kasvussa ensimmäisellä vuosipuoliskolla sekä Pohjois-Savossa että koko maassa. Pohjois-Savossa kasvua oli 3,0 % ja koko maassa 1,6 %. Metsä- ja puutuoteteollisuuden liikevaihto supistui Pohjois-Savossa alkuvuonna 3,0 %. Koko maassa pudotusta oli jopa 16,9 %. Metsä- ja puutuoteteollisuuteen vaikutti koronan ohella merkittävästi alkuvuoden lakot ja työsulku. Kaupan alan ja majoitus- ja ravitsemisalalan liikevaihto supistui Pohjois-Savossa 2,8 % ja koko maassa 3,9 %. Yrityspalveluiden liikevaihto laski Pohjois-Savossa 2,2 % ja koko maassa 0,3 %. Päätoimialoista ainoastaan yrityspalveluiden liikevaihto laski Pohjois-Savossa koko maan keskiarvoa enemmän.

Vuosi 2020 alkoi liikevaihdon kasvun osalta Pohjois-Savossa hyvin. Liikevaihto oli kaikilla seuduilla kasvussa vielä tammi-maaliskuussa, ja laskukäännö tapahtui vasta huhti-kesäkuussa. Liikevaihto laski tammi-kesäkuussa Kuopion seudulla 1,4 % ja Ylä-Savossa 1,5 %. Varkauden seudulla liikevaihto pysyi alkuvuonna edellisvuoden tasolla. Sisä-Savossa liikevaihto kasvoi alkuvuonna vielä 2,2 % ja Koillis-Savossa 9,3 %. Koillis-Savon kasvun kohdalla on huomioitava, että kyseessä on pieni tilastoalue, jossa muutaman yrityksen kehitys heilauttaa lukuja ylös tai alas. Alkuvuoden tietojen perusteella seudun liikevaihto olisi palaamassa aiemmalle tasolle kahden vuoden laskun jälkeen.

Maailmankaupan vaimeneminen heikensi vientiä

Alkuvuonna Pohjois-Savon vienti laski 4,6 %, kun vielä vuonna 2019 vienti oli hyvässä 8,2 %:n kasvussa. Koko maassa vienti laski vielä Pohjois-Savoa enemmän, ja pudotus oli 8,6 %. Vienti jatkoi kasvua tammi-kesäkuussa ainoastaan Pohjois-Savon suurimmalla vientialalla eli metalliteollisuudessa. Kasvua oli Pohjois-Savossa 1,0 % ja koko maassa 2,6 %. Puutuoteteollisuuden vienti laski alkuvuonna 4,7 % ja koko maassa jopa 20,1 %. Vientiä laskee osaltaan metsäteollisuuden lakot ja työsulku.

Koronan vaikutukset ovat vaihdelleet maakunnan eri seuduilla. Voimakkainta koronan vaikutus on Pohjois-Savossa ollut vientivetoiseen Ylä-Savoon. Kuopion seudulla vienti romahti alkuvuonna 9,2 %. Teollisuusvetoisista seuduista Ylä-Savon vienti laski alkuvuonna 12,0 %, mutta Varkauden seudun vienti jatkoi alkuvuonna vielä 3,7 %:n kasvussa. Kummankin seudun vienti kasvoi edellisvuonna vielä 10–11 %. Myös Sisä-Savossa vienti pysyi alkuvuonna 3,2 %:n kasvussa.

Korona käänsi palkkasumman laskuun

Kaikkien toimialojen yhteenlaskettu palkkasumma laski tammi-kesäkuussa Pohjois-Savossa hieman koko maata enemmän. Palkkasumma laski Pohjois-Savossa 1,6 % ja koko maassa 1,3 %. Eniten palkkasumma heikkeni Pohjois-

Savossa kaupan alalla ja majoitus- ja ravitsemisalalla, jossa laskua oli 5,3 %. Koko maassa lasku oli 4,9 %. Koko maan tasolla palkkasumma laski alkuvuonna eniten puu- ja metsätuoteteollisuudessa, 7,2 %. Pohjois-Savossa laskua oli 4,5 %. Teollisuuden palkkasumma laski alkuvuonna Pohjois-Savossa 3,5 % ja koko maassa 3,2 %. Metalliteollisuuden palkkasumman lasku Pohjois-Savossa oli 3,6 % ja koko maassa 3,1 %. Ainoa päätoimiala, jolla palkkasumma kasvoi alkuvuonna, oli yrityspalvelut. Pohjois-Savossa kasvua oli 3,4 % ja koko maassa 2,1 %.

Palkkasumma laski alkuvuonna kaikilla Pohjois-Savon seuduilla. Suurin lasku oli Varkauden seudulla, 3,1 %. Palkkasumma laski koko maan keskiarvoa vähemmän ainoastaan Kuopion seudulla, jossa laskua oli 1,1 %. Ylä-Savossa palkkasumma laski 2,1 %, Sisä-Savossa 1,7 % ja Koillis-Savossa 1,6 %.

Työttömien määrä kasvoi voimakkaasti keväällä

Pohjois-Savossa oli syyskuun lopussa työttömänä 12 500 henkilöä, joista lomautettujen osuus oli noin 2 000. Työttömien määrä laski Pohjois-Savossa viimeiset neljä vuotta peräkkäin, mutta määrä kääntyi loivaan nousuun kuluvaan vuoden helmikuussa jo ennen koronavirusepidemiaa. Koronakriisin puhjettua maaliskuussa työttömien määrä lisääntyi jo vuoden 2017 tasolle ja nousi huippuunsa huhtikuussa, jolloin työttömiä oli 18 400. Lukema on 2000-luvun korkein. Työttömien määrän nousu johtui pitkälti lomautettujen määrän voimakkaasta kasvusta.

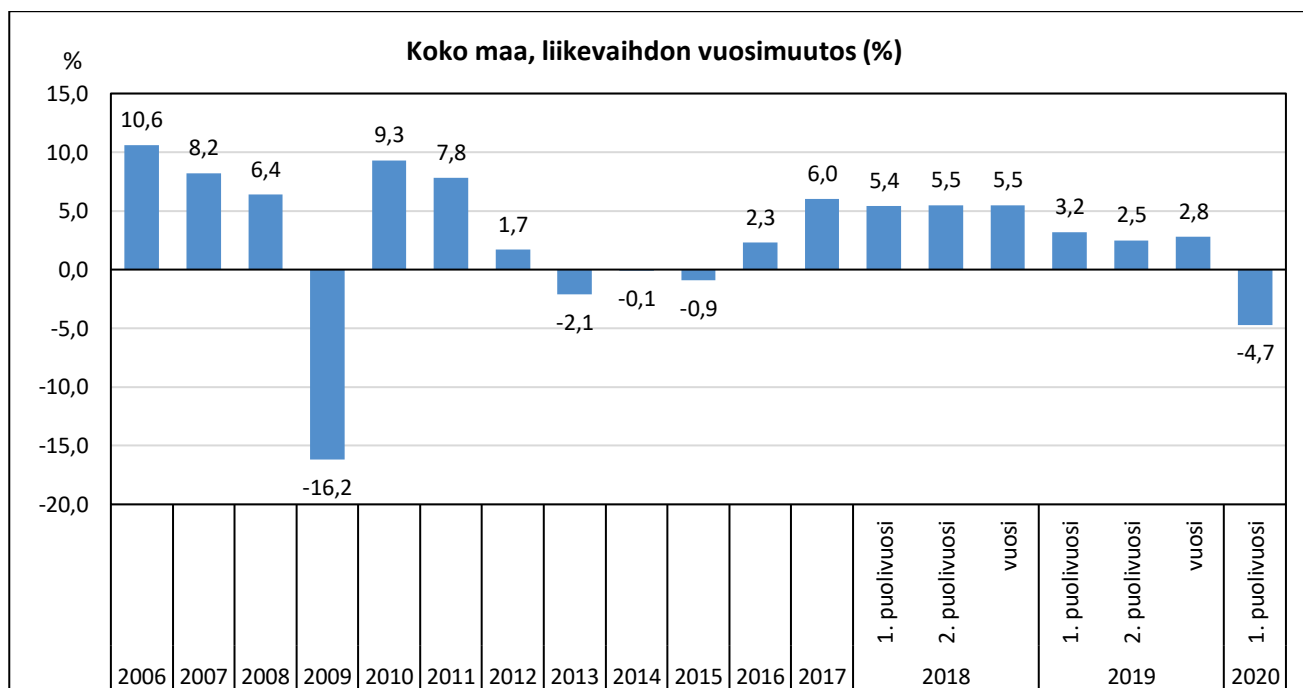
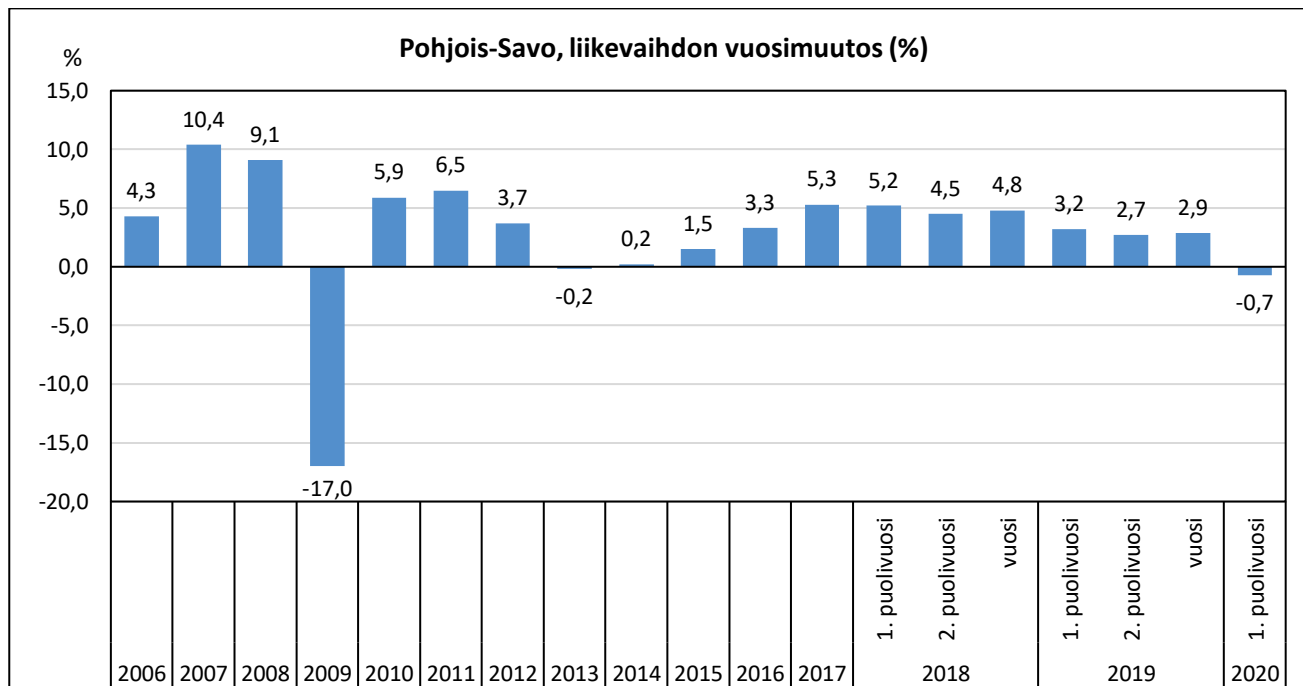
Työttömien osuus työvoimasta oli Pohjois-Savossa syyskuun lopussa 11,3 %, mikä on 2,3 %-yksikköä korkeampi kuin vuosi sitten, mutta kuitenkin koko maan keskiarvon alapuolella. Seuduittain tarkasteltuna korkein työttömien osuus työvoimasta on Varkauden seudulla (12,9 %), mutta lähes yhtä korkealla työttömien osuus työvoimasta on myös Ylä-Savossa (12,7 %) ja Koillis-Savossa (12,6 %).

Koronatilanne kosketti erityisesti nuoria. Nuorten, alle 25-vuotiaiden työttömien määrä Pohjois-Savossa laski viimeiset neljä vuotta peräkkäin, mutta heti koronaepidemian alettua maaliskuun loppuun saakka määrä nousi lähes tuhannella työttömällä ja pysytteli 2 500 työttömän paikkeilla aina kesäkuun loppuun saakka. TE-toimiston nuoriin kohdistamat toimenpiteet ovat kuitenkin parantaneet tilannetta ja nyt nuoria on työttömänä enää 6 % viime vuotta enemmän.

Pitkäaikaistyöttömien määrä laski aina loppuvuoteen 2019 saakka, mutta vuodenvaihteen molemmin puolin lasku jäi jo alle prosenttiin ja pitkäaikaistyöttömien määrä lähti hienoiseen nousuun jo ennen koronakriisiä. Pohjois-Savon työttömistä yhtäjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä olleita oli syyskuun lopussa reilut 4 100 henkilöä, mikä on neljänneksen enemmän kuin vuosi sitten vastaavaan aikaan ja kolmannes kaikista työttömistä.

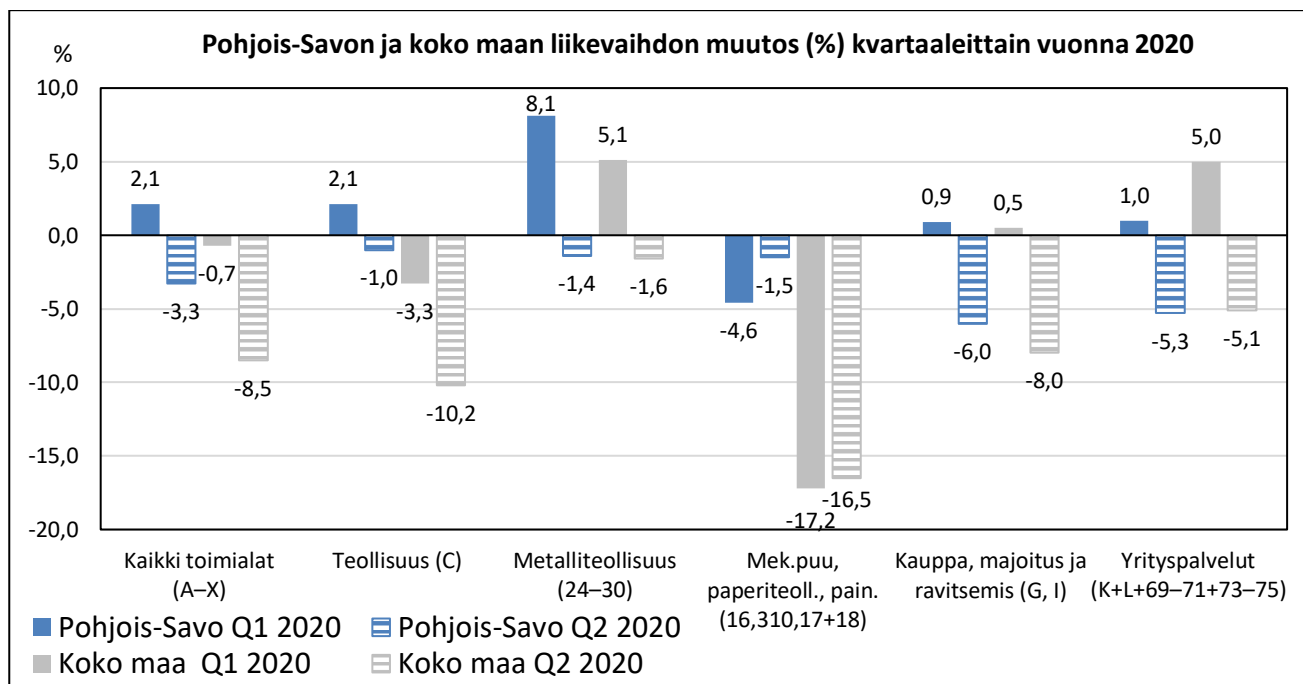
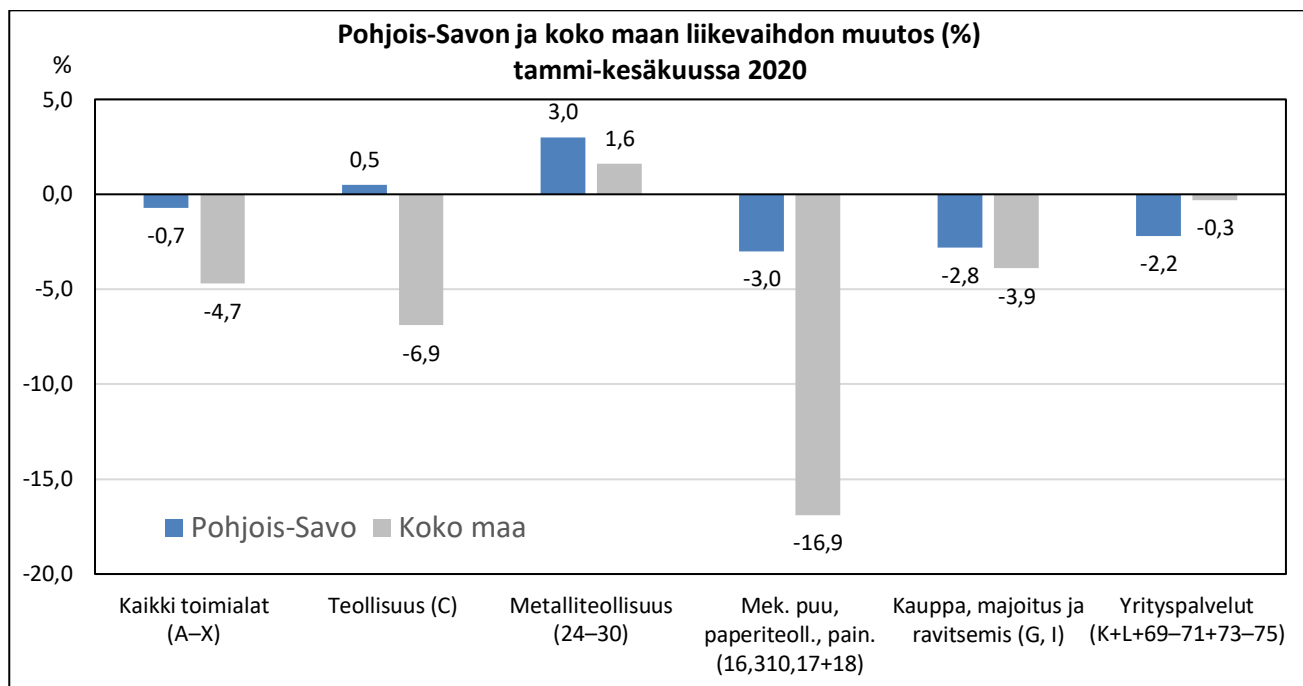
1 Aluetalous Pohjois-Savossa ja koko maassa

1.1 Liikevaihto

Alkuvuonna 2020 Pohjois-Savon liikevaihto kääntyi laskuun 2010-luvun puolivälistä alkaneen hyvän kasvukauden jälkeen. Korona on heikentänyt yritysten liikevaihtoa, mutta tilanne Pohjois-Savossa on pysynyt koko maata parempana. Kaikkien toimialojen yhteenlaskettu

liikevaihto laski Pohjois-Savossa tammi-kesäkuussa 0,7 %, kun koko maassa laskua oli 4,7 %. Päätoimialoista ainoastaan yrityspalveluiden liikevaihto laski Pohjois-Savossa koko maan keskiarvoa enemmän.

Kun tarkastelu ulotetaan puolivuositiedoista kvartaalitasolle, havaitaan, että Pohjois-Savossa lähes kaikkien päätoimialojen liikevaihto kasvoi vielä tammi-maaliskuussa. Poikkeuksen muodostaa metsä- ja puutuoteteollisuus, jossa tammi-maaliskuun liikevaihdon laskuun vaikuttavat myös alkuvuoden lakot ja työsulku.

Koko maan tasolla kaikkien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto sekä teollisuuden liikevaihto kääntyivät laskuun jo tammi-maaliskuussa. Osaltaan tähän vaikuttaa se, että metsä- ja puutuoteteollisuuden liikevaihto

lasku oli koko maan tasolla huomattavasti suurempi kuin Pohjois-Savossa. Koronaepidemian aluetalousvaikutukset alkoivat kuitenkin näkyä enemmän vasta huhti-kesäkuussa, jolloin liikevaihto kääntyi laskuun kaikilla päätoimialoilla sekä Pohjois-Savossa että koko maassa.

Ainoat tammi-kesäkuussa liikevaihtoaan kasvattaneet päätoimialat Pohjois-Savossa olivat teollisuus ja metalliteollisuus. Teollisuutta kannatteli metalliteollisuus, jossa kasvua kertyi ensimmäisellä vuosipuoliskolla vielä

3,0 %. Koko maassa teollisuuden liikevaihto laski 6,9 %, ja metalliteollisuuden kasvu oli Pohjois-Savoa vai-
meampaa.

Kvartaalitasolla tarkastellessa teollisuuden liikevaihto kääntyi Pohjois-Savossa laskuun vasta toisella neljän-
neksellä. Koko maassa liikevaihto laski jo tammi-
maaliskuussa, mutta lasku oli huomattavasti voimak-
kaampi huhti-kesäkuussa. Sen sijaan metalliteollisuus-
teollisuuden liikevaihto oli vielä hyvässä kasvussa niin Pohjois-
Savossa kuin koko maassa tammi-maaliskuussa, ja liike-
vaihto kääntyi laskuun vasta huhti-kesäkuussa.

Metsä- ja puutuoteteollisuuden liikevaihto laski Poh-
jois-Savossa tammi-kesäkuussa 3,0 % ja koko maassa
16,9 %. Pohjois-Savossa liikevaihdon lasku oli vuoden
ensimmäisellä neljänneksellä voimakkaampi kuin toisel-
la, mutta koko maassa lasku jatkui lähes yhtä voimak-
kaana myös toisella neljänneksellä. Koko maassa met-
sä- ja puutuoteteollisuuden liikevaihto on laskenut jo
vuoden 2019 toisesta neljänneksestä lähtien, kun taas
Pohjois-Savossa lasku alkoi vasta vuoden 2020 ensim-
mäisellä neljänneksellä.

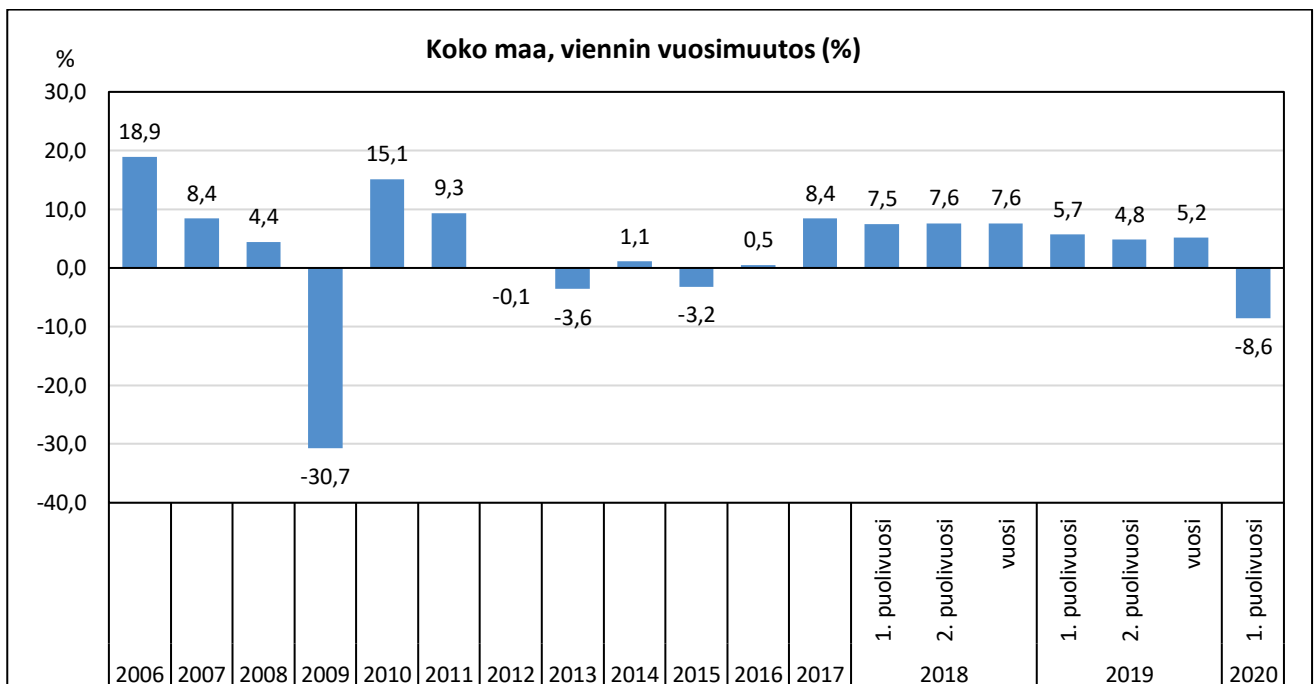
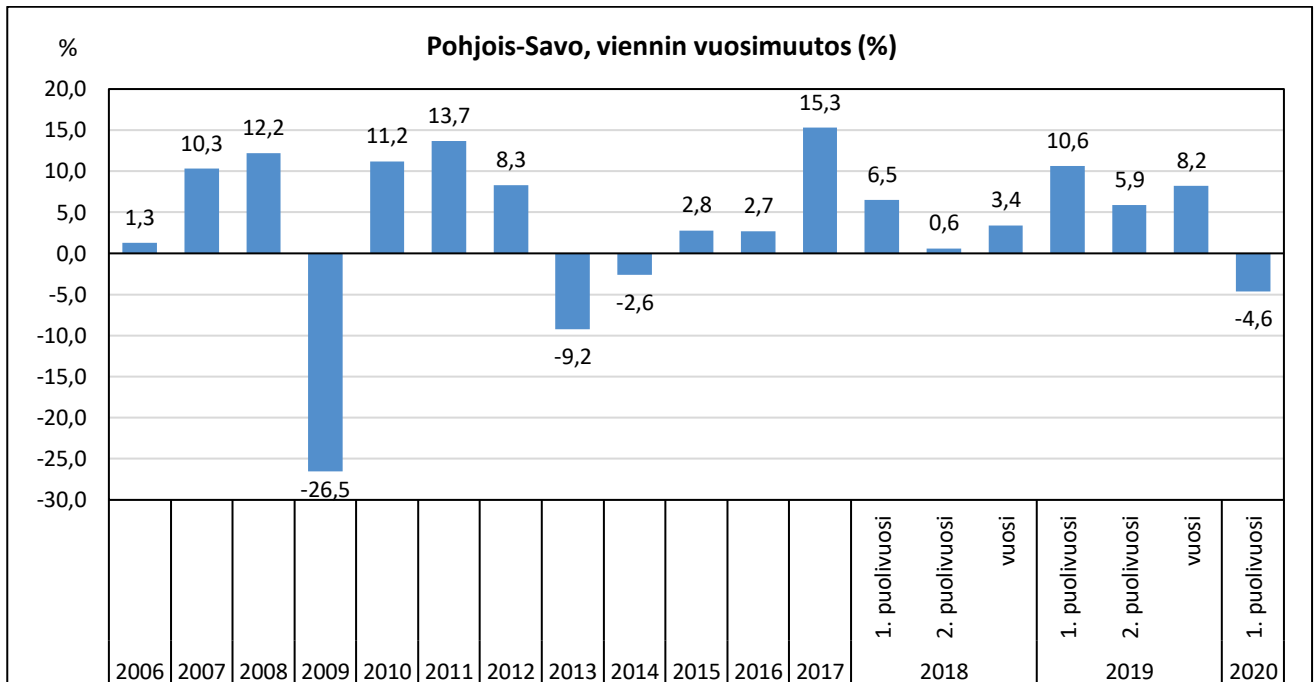
Kaupan alalla sekä majoitus- ja ravitsemisalalla tammi-
kesäkuun kehitys oli Pohjois-Savossa hieman koko maa-
ta parempi. Alojen liikevaihto laski Pohjois-Savossa 2,8
%, kun koko maassa laskua oli 3,9 %. Koronaepidemia
ja sen ehkäisyyn liittyvät rajoitukset näkyvät kaupan
alan ja majoitus- ja ravitsemisalan liikevaihdossa voi-
makkaasti vasta huhti-kesäkuussa. Vielä tammi-
maaliskuussa alojen liikevaihto oli hienoisessa kasvussa.
Syksyn aluetalousskatseuksen tiedoissa kaupan alan ja
majoitus- ja ravitsemisalan tiedot on yhdistetty, joten
tarkkaa tietoa ei ole saatavilla, mikä osa liikevaihdon
laskusta on kohdistunut kauppaan ja mikä osa majoit-
us- ja ravitsemisalalle.

Yrityspalveluiden liikevaihdon kasvu hidastui Pohjois-
Savossa jo vuonna 2019, kun taas koko maassa ala
jatkoivat tällöin vielä hyvää kasvua. Tammi-kesäkuussa
yrityspalveluiden liikevaihto laski Pohjois-Savossa 2,2 %
ja koko maassa 0,3 %. Sekä Pohjois-Savossa että koko
maassa yrityspalveluiden liikevaihto kasvoi kuitenkin
vielä tammi-maaliskuussa, ja lasku alkoi vasta huhti-
kesäkuussa.

Liikevaihdon vuosimuutos (%) Pohjois-Savossa ja koko maassa v. 2006–2020

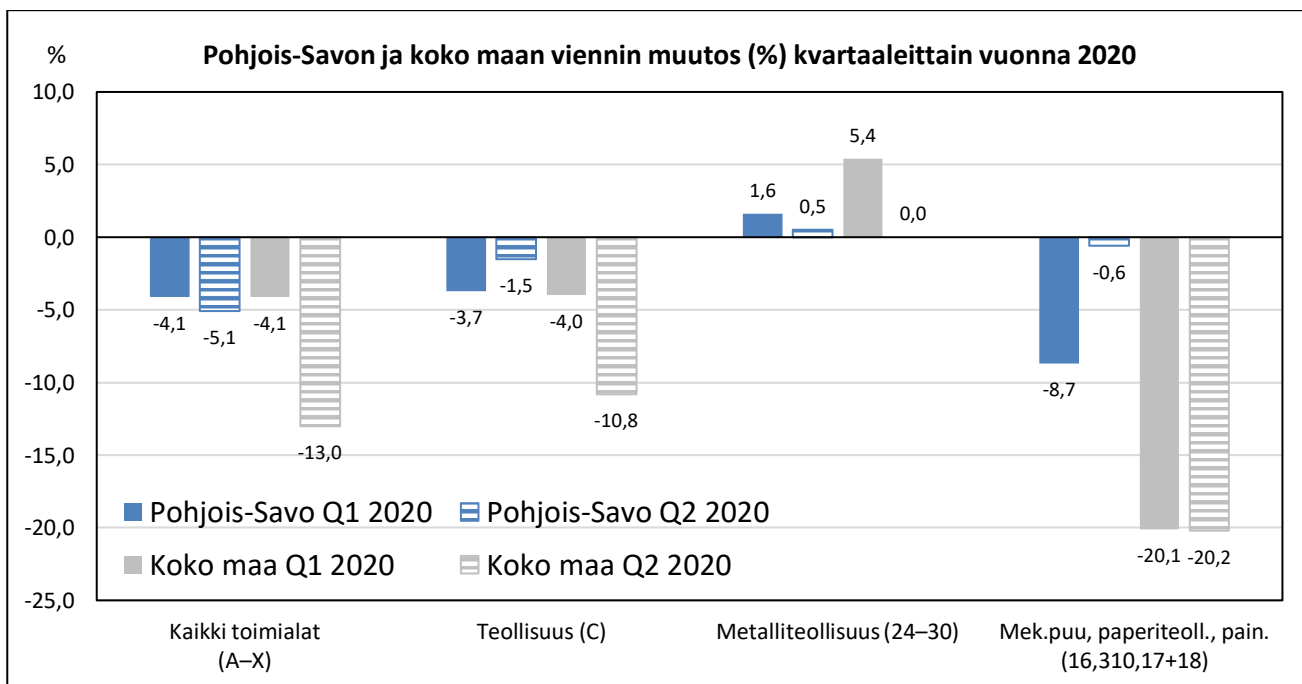
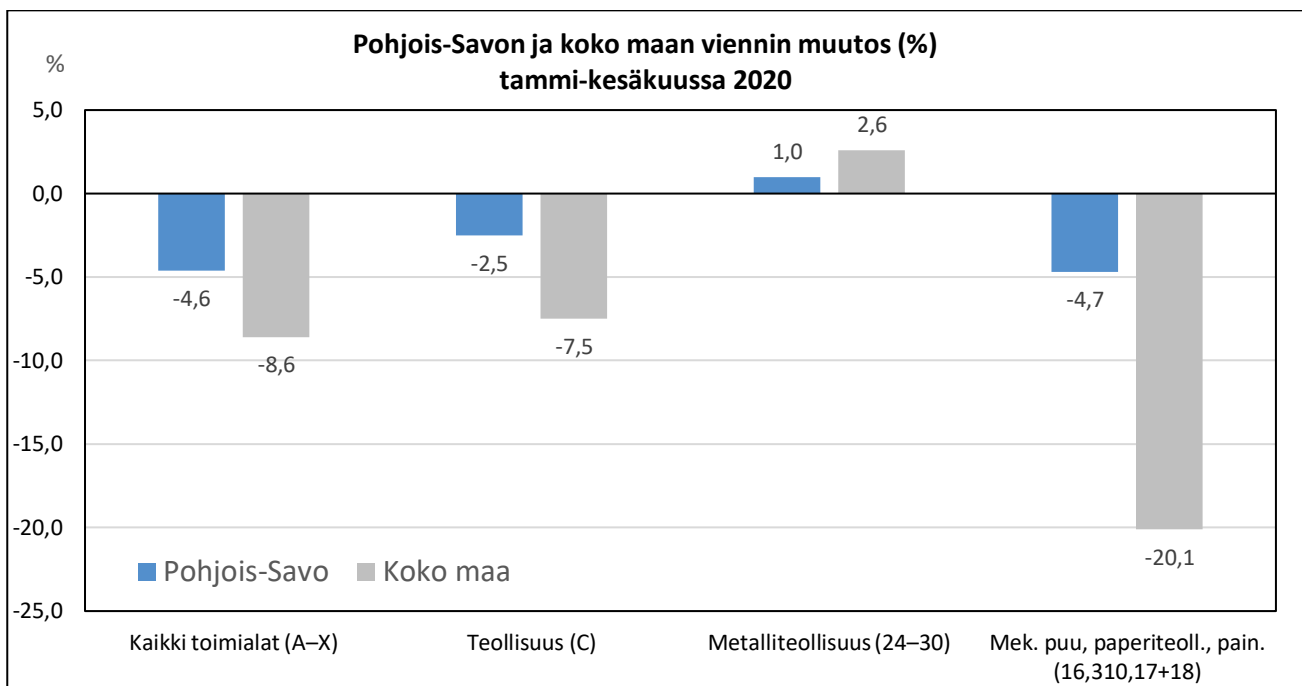
Liikevaihto toimialoittain	2019 M€	Keskim. v. 2006– 2019 (13v)	Vuosimuutos-%														tammi- kesäkuu 2020
			2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Pohjois-Savo																	
Kaikki toimialat (A–X)	13 211	2,4	4,3	10,4	9,1	-17,0	5,9	6,5	3,7	-0,2	0,2	1,5	3,3	5,3	4,8	2,9	-0,7
Teollisuus (C)	3 990	1,7	2,1	13,8	12,0	-28,8	7,2	8,5	4,1	-5,2	-1,9	1,4	2,7	8,5	4,3	5,0	0,5
Metalliteollisuus (24–30)	1 531	3,3	-7,6	26,0	20,0	-35,7	7,0	20,7	6,9	-15,3	2,9	4,3	2,8	11,2	4,6	7,8	3,0
Mek. puu, paperiteoll., pain. (16,310,17+18)	1 200	-0,1	13,6	5,1	-7,4	-26,2	12,9	-2,4	-0,6	3,8	-2,9	-0,3	4,8	12,5	2,2	3,3	-3,0
Kauppa, majoitus ja ravitsemis (G,I)	4 044	1,4	4,1	4,9	3,3	-8,4	6,3	4,5	1,5	0,0	-0,6	-0,2	2,0	1,6	2,5	2,7	-2,8
Yrityspalvelut (K+L+69–71+73–75)	603	4,8	7,6	13,7	5,6	-2,8	9,9	13,5	5,1	4,3	-0,1	6,2	-2,0	6,8	6,4	2,0	-2,2
Koko maa																	
Kaikki toimialat (A–X)	461 674	2,0	10,6	8,2	6,4	-16,2	9,3	7,8	1,7	-2,1	-0,1	-0,9	2,3	6,0	5,5	2,8	-4,7
Teollisuus (C)	148 521	0,5	13,5	8,3	3,5	-25,5	10,8	8,1	-0,4	-4,5	-2,3	-3,6	0,9	7,7	6,3	3,4	-6,9
Metalliteollisuus (24–30)	72 486	0,0	14,7	11,5	4,4	-30,6	7,4	6,1	-2,1	-7,6	-2,4	-0,7	0,0	8,8	5,7	7,4	1,6
Mek. puu, paperiteoll., pain. (16,310,17+18)	31 238	-0,7	15,5	2,6	-7,0	-23,6	16,8	1,9	-3,8	-3,2	-0,7	0,6	3,4	5,2	6,8	-2,8	-16,9
Kauppa, majoitus ja ravitsemis (G,I)	134 462	1,5	9,1	7,5	6,6	-14,5	8,1	8,2	2,2	-3,0	-0,7	-2,4	1,6	4,7	3,9	1,2	-3,9
Yrityspalvelut (K+L+69–71+73–75)	39 253	4,5	8,9	10,9	8,3	-4,1	3,2	7,3	4,7	1,8	4,7	3,7	4,9	6,3	6,1	5,6	-0,3

1.2 Vienti

Pohjois-Savossa vienti kääntyi kasvuun vuonna 2015 ja koko maassa vuotta myöhemmin. Pitkällä aikavälillä Pohjois-Savon vienti on kasvanut hieman koko maan vientiä paremmin. Tammi-kesäkuussa Pohjois-Savon kaikkien toimialojen yhteenlaskettu vienti laski 4,6 % vuoden takaiseen verrattuna. Koko maassa viennin määrä laski 8,6 %. Sekä Pohjois-Savossa että koko

maassa vienti laski huhti-kesäkuussa tammi-maaliskuuta enemmän. Viennin lasku kiihtyi etenkin koko maassa vuoden toisella neljänneksellä. On kuitenkin huomioitava, että kvartaali- ja puolivuotismuutokset voivat myös vaihdella voimakkaasti riippuen siitä, miten suurimpien yritysten isot tilaukset kirjautuvat.

Teollisuuden vienti laski Pohjois-Savossa tammi-kesäkuussa 2,5 % ja koko maassa 7,5 %. Kvartaalitasolla teollisuuden vienti laski Pohjois-Savossa ensimmäisellä vuosineljänneksellä toista vuosineljännekseltä enemmän. Koko maassa tilanne oli päinvastainen.

Metalliteollisuuden vienti on kehittynyt viime vuosina hyvin sekä Pohjois-Savossa että koko maassa. Pohjois-Savossa vienti kasvoi tammi-kesäkuussa vielä 1,0 %. Koko maassa kasvua oli 2,6 %. Kvartaalitasolla tarkasteltessa metalliteollisuus kasvoi Pohjois-Savossa sekä

ensimmäisellä että toisella vuosineljänneksellä, joskin kasvu oli toisella vuosineljänneksellä vaimeampaa. Koko maassa kasvu hyytyi toisella vuosineljänneksellä kokonaan, ja vienti jäi edellisvuoden tasolle.

Metsä- ja puutuoteteollisuuden vienti kääntyi laskuun Pohjois-Savossa ja koko maassa jo vuoden 2019 toisella vuosipuoliskolla. Tammi-kesäkuussa 2020 vienti laski Pohjois-Savossa 4,7 %. Koko maassa laskua oli 20,1 %. Viennin laskuun vaikuttavat koronan ohella merkittävästi metsäteollisuuden alkuvuoden lakot ja työsulku.

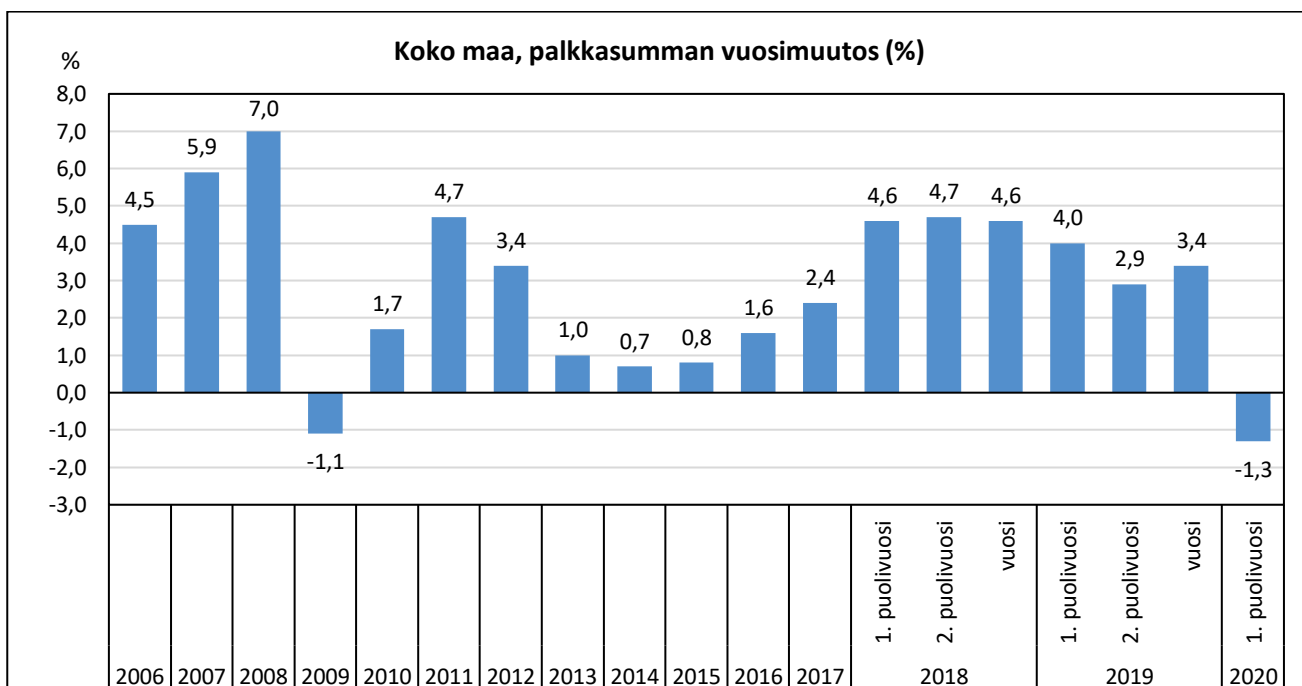
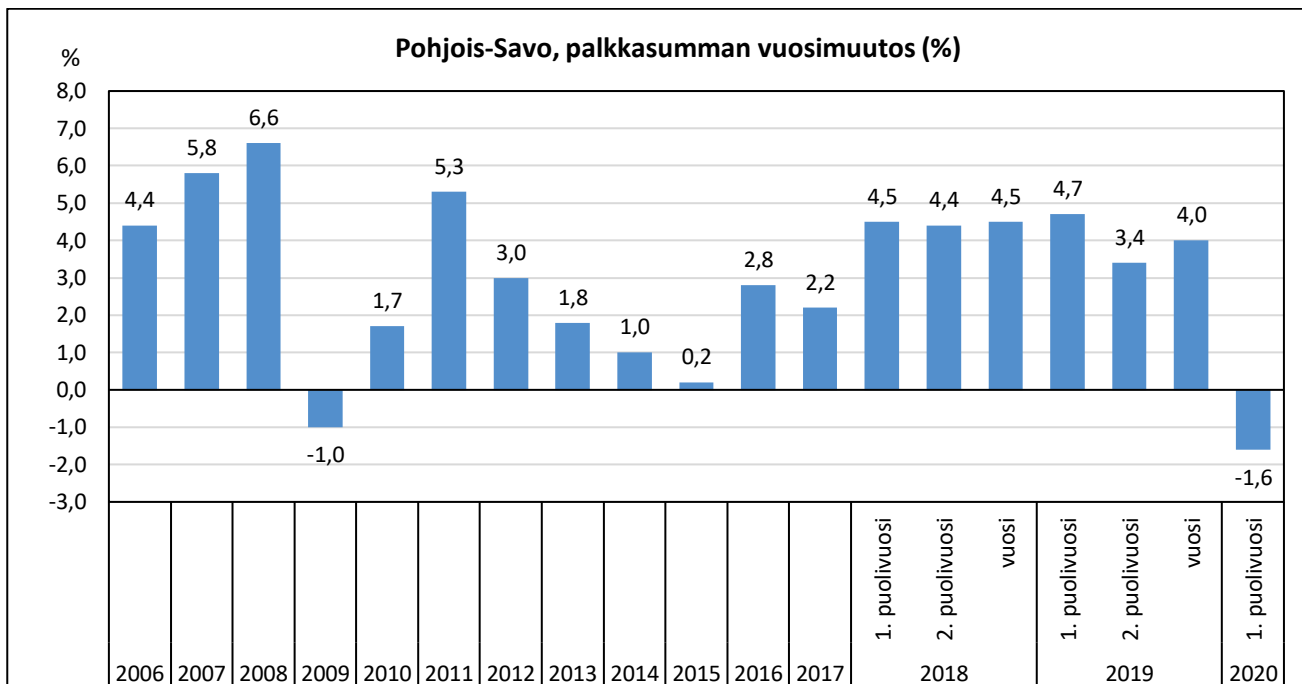
Pohjois-Savossa metsä- ja puutuoteteollisuuden vienti palasi lähelle edellisvuoden lukemia jo toisella vuosineljänneksellä, mutta koko maassa viennin lasku jatkui

myös toisella vuosineljänneksellä yhtä suurena kuin ensimmäisellä.

Vientiliikevaihdon vuosimuutos (%) Pohjois-Savossa ja koko maassa v. 2006–2020

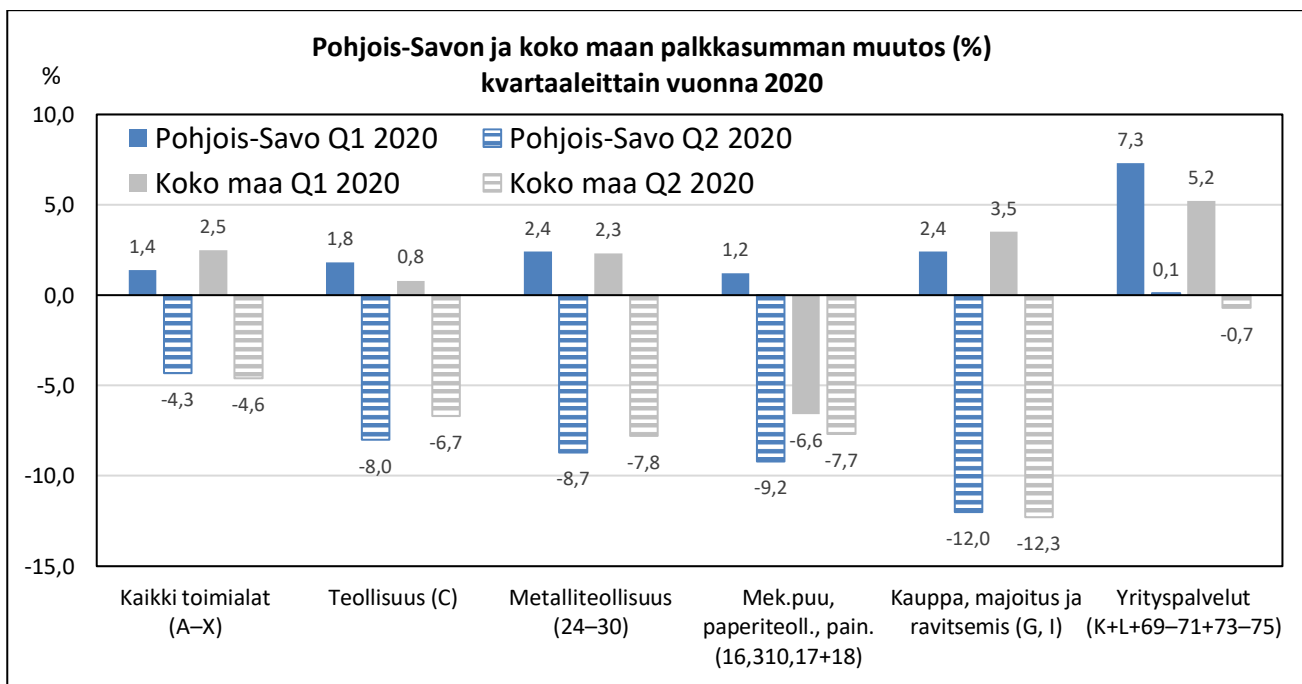
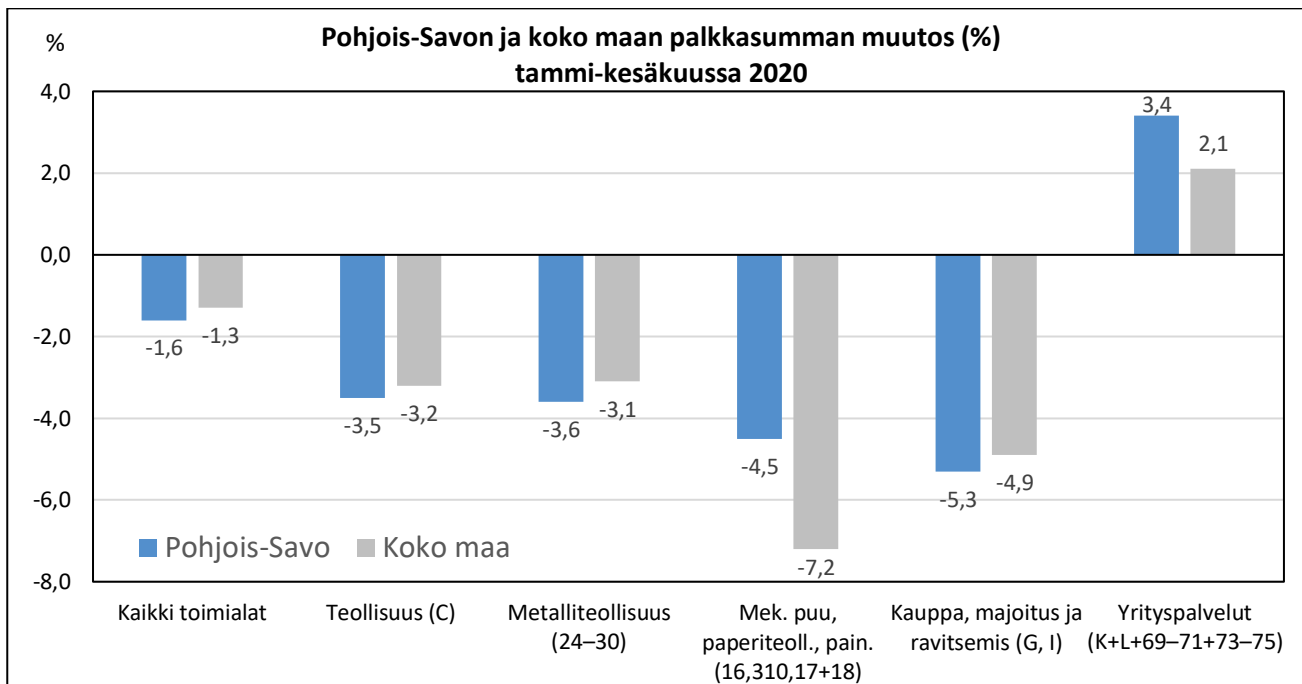
Vienti toimialoittain	2019 M€	Keskim. v. 2006– 2019 (13v)	Vuosimuutos-%														Tammi- kesäkuu 2020	
			2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
Pohjois-Savo																		
Kaikki toimialat (A–X)	2 219	2,9	1,3	10,3	12,2	-26,5	11,2	13,7	8,3	-9,2	-2,6	2,8	2,7	15,3	3,4	8,2		-4,6
Teollisuus (C)	1 729	2,4	-2,3	10,2	13,4	-27,3	9,5	12,5	9,1	-10,5	-3,2	-0,3	2,5	15,8	1,9	8,5		-2,5
Metalliteollisuus (24–30)	859	4,2	-18,5	22,9	27,5	-29,9	-0,6	29,8	12,1	-21,1	1,7	-3,7	2,7	19,0	2,5	15,3		1,0
Mek. puu, paperiteoll., pain. (16,310,17+18)	647	0,2	22,3	2,6	-6,6	-26,2	16,1	-4,3	1,6	4,2	0,7	1,5	7,1	14,1	-1,7	1,0		-4,7
Kauppa, majoitus ja ravitsemis (G,I)
Yrityspalvelut (K+L+69–71+73–75)
Koko maa																		
Kaikki toimialat (A–X)	128 679	1,0	18,9	8,4	4,4	-30,7	15,1	9,3	-0,1	-3,6	1,1	-3,2	0,5	8,4	7,6	5,2		-8,6
Teollisuus (C)	86 452	0,6	17,0	7,7	3,1	-28,2	12,3	7,1	0,1	-3,3	-1,6	-4,6	0,4	9,0	8,2	5,3		-7,5
Metalliteollisuus (24–30)	43 558	0,0	17,5	10,5	4,9	-30,8	8,4	4,0	-3,2	-6,6	-1,8	-2,8	-1,8	9,9	7,5	9,9		2,6
Mek. puu, paperiteoll., pain. (16,310,17+18)	24 710	-0,3	16,2	0,0	-8,8	-24,5	19,0	3,0	0,3	-1,1	-0,3	1,6	2,7	5,1	8,1	-3,6		-20,1
Kauppa, majoitus ja ravitsemis (G,I)
Yrityspalvelut (K+L+69–71+73–75)

1.3 Palkkasumma

Pohjois-Savossa yritysten maksaman palkkasumman pitkän aikavälin kasvu on ollut samalla tasolla koko maan kanssa. Pitkällä aikavälillä palkkasumma on kasvanut keskimäärin 2,7 % vuodessa, ja viime vuosina

kehitys on ollut hyvän talouskasvun seurauksena vielä tätäkin paremmalla tasolla.

Tammi-kesäkuussa palkkasumma kääntyi Pohjois-Savossa 1,6 %:n ja koko maassa 1,3 %:n laskuun vuoden takaiseen verrattuna. Päätoimialoista ainoastaan yrityspalveluiden palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa ja koko maassa ensimmäisellä vuosipuoliskolla.

Kun palkkasumman kehitystä tarkastellaan kvartaalitasolla, huomataan, että palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa kaikilla toimialoilla vielä tammi-maaliskuussa. Koko maan tasolla palkkasumma kasvoi tammi-

maaliskuussa kaikilla muilla päätoimialoilla kuin metsä- ja puutuoteteollisuudessa.

Palkkasummaa laskee työttömyyden kasvu. Palkkasumma kääntyi huomattavaan laskuun vasta huhtikesäkuussa, jolloin koronan talousvaikutukset alkoivat konkretisoitua lomautuksina ja irtisanomisina ja työttömyys lisääntyi merkittävästi niin Pohjois-Savossa kuin koko maassa.

Teollisuuden ja teollisuuden alle kuuluvan metalliteollisuuden palkkasummat laskivat Pohjois-Savossa enemmän kuin koko maassa tammi-kesäkuussa. Vielä tammi-maaliskuussa kyseisten toimialojen palkkasummat kasvoivat kuitenkin Pohjois-Savossa koko maata nopeammin.

Sekä Pohjois-Savossa että koko maassa palkkasumma laski päätoimialoista merkittävimmin metsä- ja puutuoteteollisuudessa sekä kaupan alalla ja majoitus- ja ravitsemisalalla. Alkuvuoden osalta metsä- ja puutuoteteollisuuden palkkasumman laskua selittää osaltaan lakot ja työsulku.

Metsä- ja puutuoteteollisuuden liikevaihto ja vienti laskivat Pohjois-Savossa tammi-maaliskuussa huomattavasti enemmän kuin huhti-kesäkuussa. Palkkasummassa tilanne on kuitenkin päinvastainen. Metsä- ja puutuoteteollisuuden palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa tammi-maaliskuussa vielä 1,2 %, mutta huhti-kesäkuussa palkkasumma laski jopa enemmän kuin koko maassa.

Kaupan alan ja majoitus- ja ravitsemisalalan palkkasumma oli vielä hyvässä kasvussa tammi-maaliskuussa. Huhti-kesäkuussa palkkasumma romahti kuitenkin niin Pohjois-Savossa kuin koko maassa 12 % edellisvuoden tasosta. Koronaepidemian hillitsemiseen tähtäävät kotimaiset ja kansainväliset liikkumisrajoitukset, koontumisrajoitukset sekä ravintoloiden aukiolo- ja asiakasmäärärajoitukset näkyvät erityisesti kaupan alan ja majoitus- ja ravitsemisalalan palkkasummassa. TEM:n työnvälitystilastojen mukaan lomautukset ovat koko maan tasolla kohdistuneet lukumääräisesti eniten ammattinimikkeeltään ravintola- ja suurtaloustyöntekijöihin sekä myyjiin ja kauppiasiin.

Yrityspalveluiden palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa vielä tammi-kesäkuussa, vaikka alan liikevaihto oli jo lievässä laskussa edellisvuoden tasoon verrattuna. Sekä Pohjois-Savossa että koko maassa yrityspalveluiden palkkasumman kasvu hidastui kuitenkin toisella vuosineljänneksellä. Koko maassa palkkasumma kääntyi jo lievään 0,7 %:n laskuun.

Palkkasumman vuosimuutos Pohjois-Savossa ja koko maassa v. 2006–2020

Palkkasumma toimialoittain	2019 M€	Keskim. v. 2006– 2019 (13v)	Vuosimuutos-%															tammi- kesäkuu 2020
			2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
Pohjois-Savon maakunta																		
Kaikki toimialat (A–X)	3 451	2,7	4,4	5,8	6,6	-1,0	1,7	5,3	3,0	1,8	1,0	0,2	2,8	2,2	4,5	4,0		-1,6
Teollisuus (C)	542	1,0	2,1	6,3	6,3	-14,3	-2,4	6,8	3,7	-3,1	-1,9	1,8	0,6	3,4	5,4	3,5		-3,5
Metalliteollisuus (24–30)	272	3,1	5,6	12,7	11,8	-15,2	-0,9	10,0	4,3	-2,7	2,7	4,6	-1,1	6,1	8,8	5,4		-3,6
Mek. puu, paperiteoll., pain. (16,310,17+18)	100	-2,5	0,6	-0,7	0,9	-23,9	-7,4	5,0	3,9	-8,9	-6,4	-2,4	0,3	2,7	4,9	0,8		-4,5
Kauppa, majoitus ja ravitsemis (G, I)	373	2,4	5,1	5,2	6,7	-0,4	1,8	5,2	4,6	3,0	0,5	0,2	0,9	0,5	3,4	2,3		-5,3
Yrityspalvelut (K+L+69–71+73–75)	241	3,3	5,3	6,5	8,3	2,6	5,0	4,0	3,3	3,5	-1,4	-0,3	1,5	3,2	4,5	5,9		3,4
Koko maa																		
Kaikki toimialat (A–X)	90 368	2,6	4,5	5,9	7,0	-1,1	1,7	4,7	3,4	1,0	0,7	0,8	1,6	2,4	4,6	3,4		-1,3
Teollisuus (C)	14 483	0,4	3,7	4,4	3,9	-9,1	-1,7	4,1	0,5	-2,0	-0,5	0,2	-1,2	1,6	3,9	2,2		-3,2
Metalliteollisuus (24–30)	7 330	0,7	4,0	6,4	6,6	-10,0	-3,1	5,0	1,0	-2,8	-0,2	1,1	-2,4	1,1	5,5	3,0		-3,1
Mek. puu, paperiteoll., pain. (16,310,17+18)	2 369	-2,2	3,7	-3,2	-6,8	-13,5	-1,7	1,7	-2,9	-2,3	-2,0	-1,1	-0,6	0,5	2,2	0,2		-7,2
Kauppa, majoitus ja ravitsemis (G, I)	11 060	2,5	5,0	6,4	7,4	-1,3	1,0	5,3	3,9	1,2	0,7	0,1	1,9	1,9	3,8	2,5		-4,9
Yrityspalvelut (K+L+69–71+73–75)	8 890	3,9	6,5	9,4	9,6	-1,0	1,7	5,3	4,9	2,2	1,4	2,9	4,2	4,9	5,9	4,4		2,1

2 Aluetalous seuduittain

Liikevaihdon, palkkasumman ja vientiliikevaihdon vuosimuutokset seuduittain, Pohjois-Savon maakunnassa ja koko maassa v. 2006–2020

Kaikki toimialat (A–X)	2019 M€	Keskim. v. 2006– 2019 (13v)	Vuosimuutos-%															tammi- kesäkuu 2020
			2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
Liikevaihto																		
Kuopion seutukunta	7 196	3,0	6,3	10,7	11,8	-14,1	5,1	5,9	4,6	2,1	-0,7	1,9	3,9	3,7	6,1	2,8	-1,4	
Varkauden seutukunta	2 116	-0,1	-2,7	8,5	9,6	-23,1	0,3	1,2	3,1	-9,7	-0,1	1,3	1,5	4,6	3,6	2,4	0,0	
Suppea Ylä-Savo	2 723	3,1	6,0	12,9	8,1	-18,7	10,5	11,1	1,7	-1,5	2,3	1,1	3,6	8,0	4,6	4,2	-1,5	
Koillis-Savon seutukunta	193	0,4	5,5	9,6	1,4	-21,6	6,2	9,4	15,9	-5,6	0,6	1,1	-6,4	10,9	-2,4	-7,6	9,3	
Sisä-Savon seutukunta +Keitele+Pielavesi	985	3,4	11,0	7,1	1,1	-9,6	11,1	3,1	2,6	11,4	3,5	-0,1	4,8	10,0	0,4	3,9	2,2	
Pohjois-Savo	13 211	2,4	4,3	10,4	9,1	-17,0	5,9	6,5	3,7	-0,2	0,2	1,5	3,3	5,3	4,8	2,9	-0,7	
Koko maa	461 674	2,0	10,6	8,2	6,4	-16,2	9,3	7,8	1,7	-2,1	-0,1	-0,9	2,3	6,0	5,5	2,8	-4,7	
Palkkasumma																		
Kuopion seutukunta	2 183	3,5	4,6	7,0	7,7	2,2	2,6	6,0	2,8	3,4	1,3	-0,1	4,3	2,3	5,1	5,3	-1,1	
Varkauden seutukunta	424	0,7	3,3	0,8	4,2	-7,1	-4,9	4,0	3,8	0,2	-0,5	2,5	0,2	1,2	3,2	2,3	-3,1	
Suppea Ylä-Savo	557	2,4	5,2	7,3	6,9	-4,9	4,4	6,4	3,7	-0,5	1,9	-0,8	1,1	3,5	4,2	1,5	-2,1	
Koillis-Savon seutukunta	90	-0,2	4,7	5,5	4,5	-8,3	3,8	3,6	7,4	-7,0	-5,2	0,4	-7,0	-1,8	1,5	2,0	-1,6	
Sisä-Savon seutukunta +Keitele+Pielavesi	192	1,8	4,3	3,2	4,0	1,4	4,1	1,8	-0,5	1,7	1,7	-0,3	2,4	1,5	2,1	2,2	-1,7	
Pohjois-Savo	3 451	2,7	4,4	5,8	6,6	-1,0	1,7	5,3	3,0	1,8	1,0	0,2	2,8	2,2	4,5	4,0	-1,6	
Koko maa	90 368	2,6	4,5	5,9	7,0	-1,1	1,7	4,7	3,4	1,0	0,7	0,8	1,6	2,4	4,6	3,4	-1,3	
Vientiliikevaihto																		
Kuopion seutukunta	708	3,2	18,7	10,4	14,3	-26,0	13,6	18,3	5,8	0,3	-8,4	10,1	-3,5	9,9	4,5	4,3	-9,2	
Varkauden seutukunta	660	0,3	-14,8	4,0	21,3	-23,7	-1,1	7,0	11,7	-21,7	-0,4	-13,4	4,1	13,3	3,1	11,5	3,7	
Suppea Ylä-Savo	580	6,8	14,0	28,9	5,5	-28,5	18,2	19,7	3,4	-5,6	3,9	21,0	4,9	22,2	5,5	10,0	-12,0	
Koillis-Savon seutukunta	
Sisä-Savon seutukunta +Keitele+Pielavesi	221	5,0	28,8	0,0	-4,7	-12,5	36,8	7,7	-1,1	23,5	-2,1	-2,5	16,7	23,6	-9,9	6,8	3,2	
Pohjois-Savo	2 219	2,9	1,3	10,3	12,2	-26,5	11,2	13,7	8,3	-9,2	-2,6	2,8	2,7	15,3	3,4	8,2	-4,6	
Koko maa	128 679	1,0	18,9	8,4	4,4	-30,7	15,1	9,3	-0,1	-3,6	1,1	-3,2	0,5	8,4	7,6	5,2	-8,6	

2.1 Liikevaihto

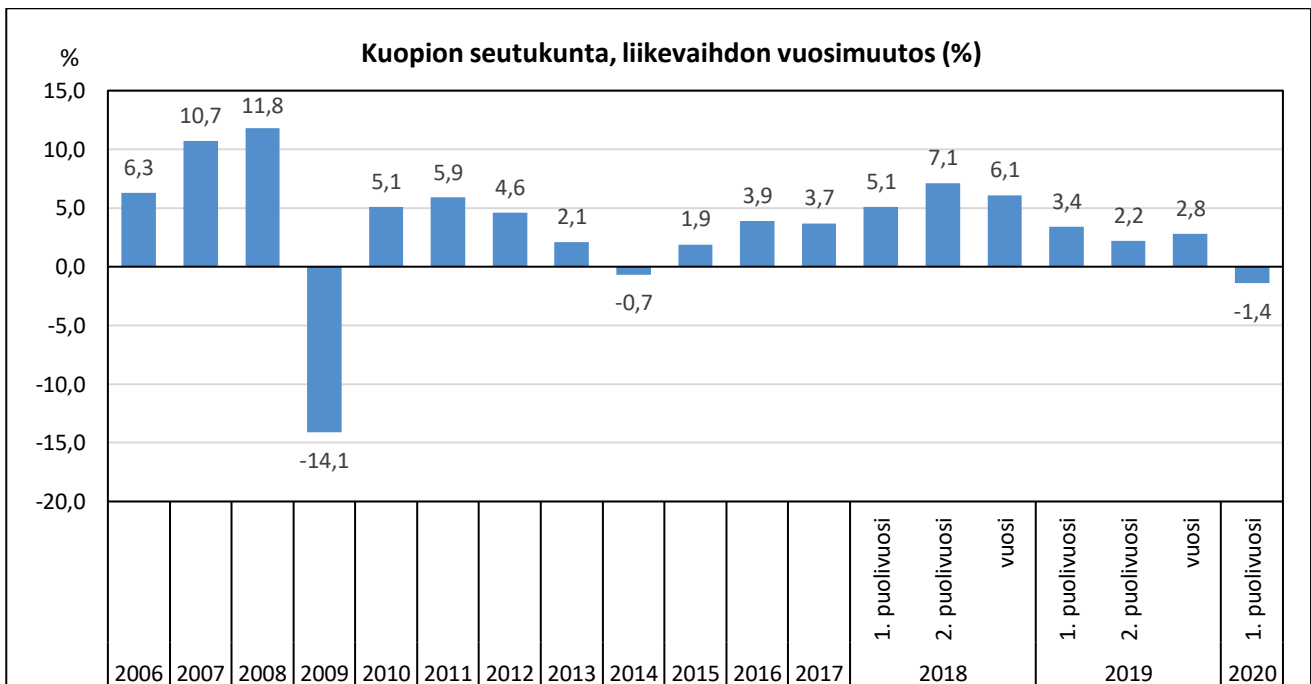
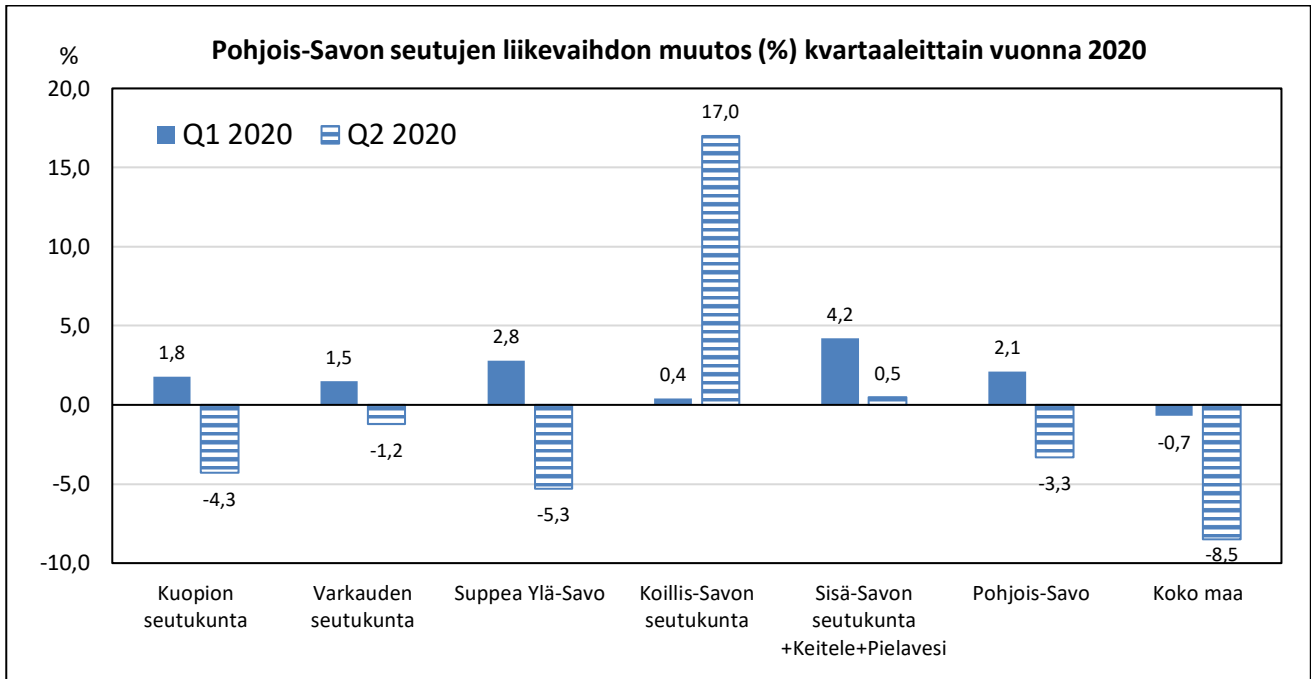
Pohjois-Savossa yritysten liikevaihdon muutos tammi-kesäkuussa 2020 oli -0,7 % ja koko maassa -4,7 %. Maakunnan sisällä yritysten liikevaihdon muutos vaihteli seuduittain. Suhteellisesti liikevaihto laski eniten Ylä-Savossa ja kasvoi eniten Koillis-Savossa. Kaikkien seutujen liikevaihdon lasku oli pienempi kuin koko maassa.

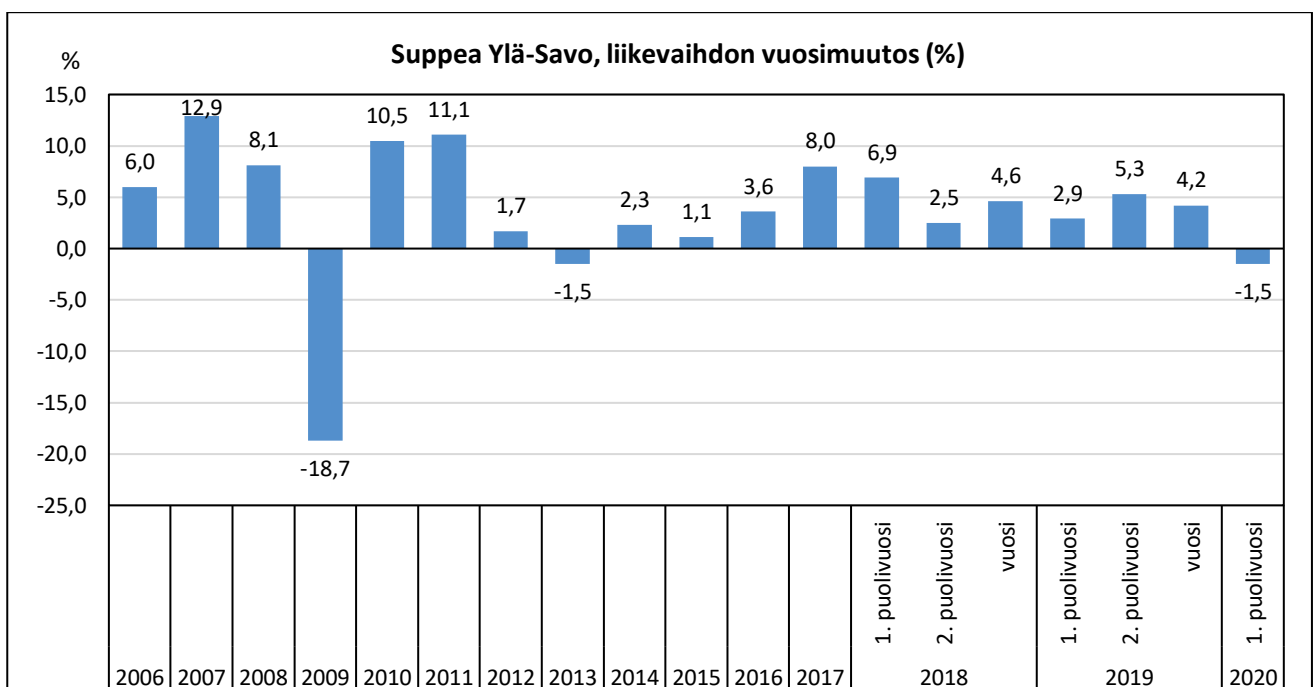
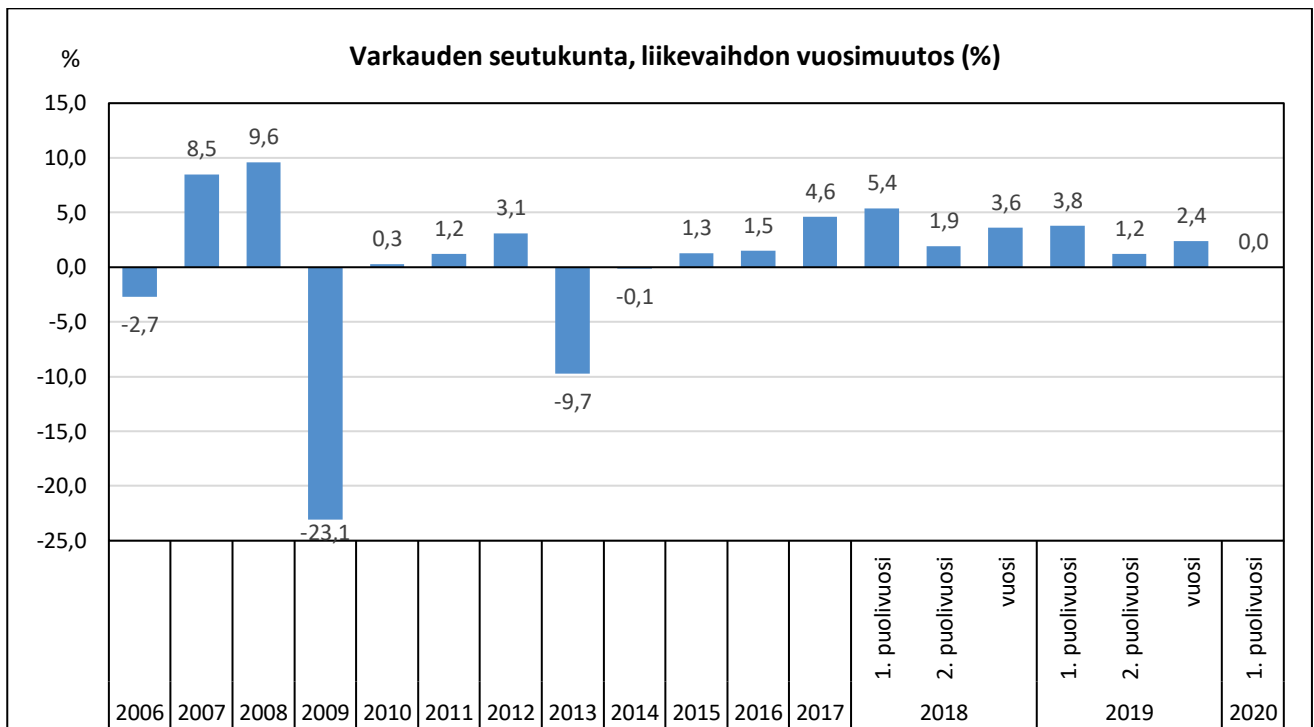
Kuopion seudulla liikevaihto laski tammi-kesäkuussa 1,4 %. Ylä-Savossa liikevaihto laski 1,5 %. Varkauden seudulla liikevaihdon vuotuiset vaihtelut sekä ylös että alas ovat olleet suuria. Tammi-kesäkuussa liikevaihto pysyi kuitenkin edellisvuoden tasolla. Sisä-Savossa liikevaihto jatkoi kasvua, ja kasvua kertyi ensimmäisellä vuosipuoliskolla 2,2 %. Koillis-Savon liikevaihto kasvoi tammi-kesäkuussa 9,3 %.

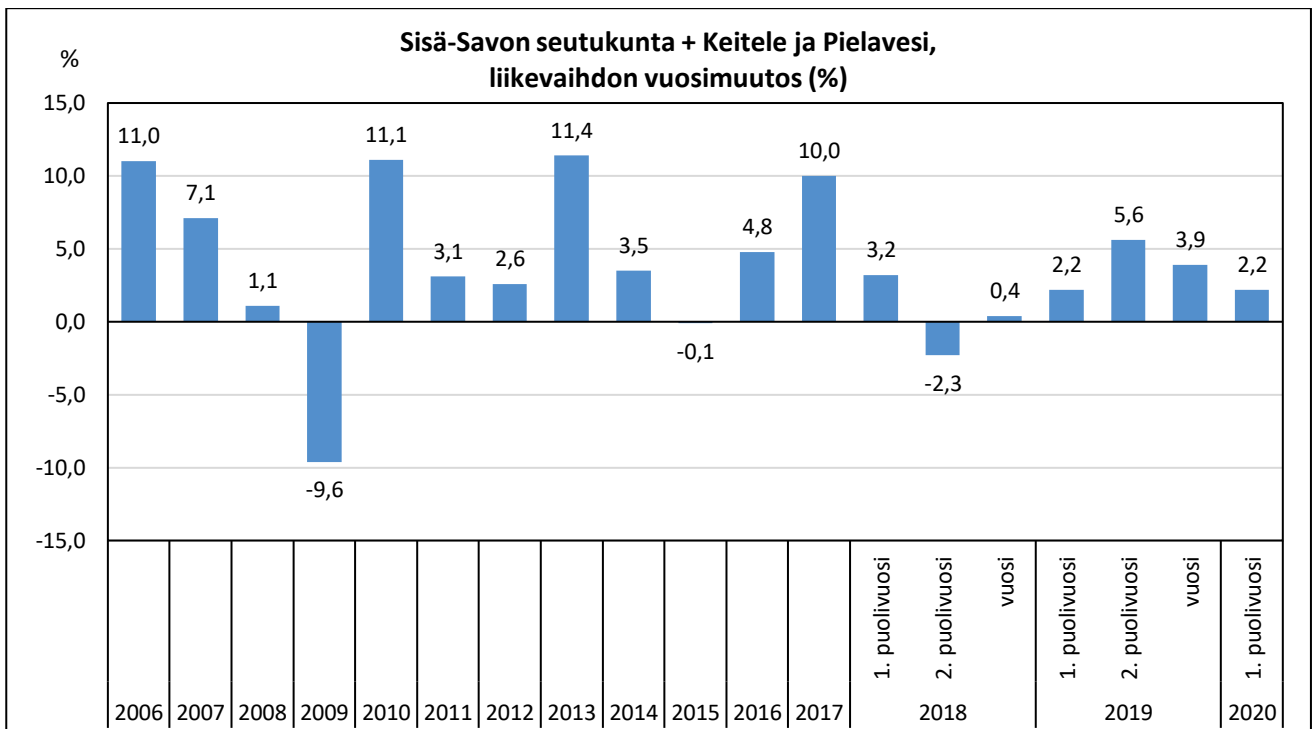
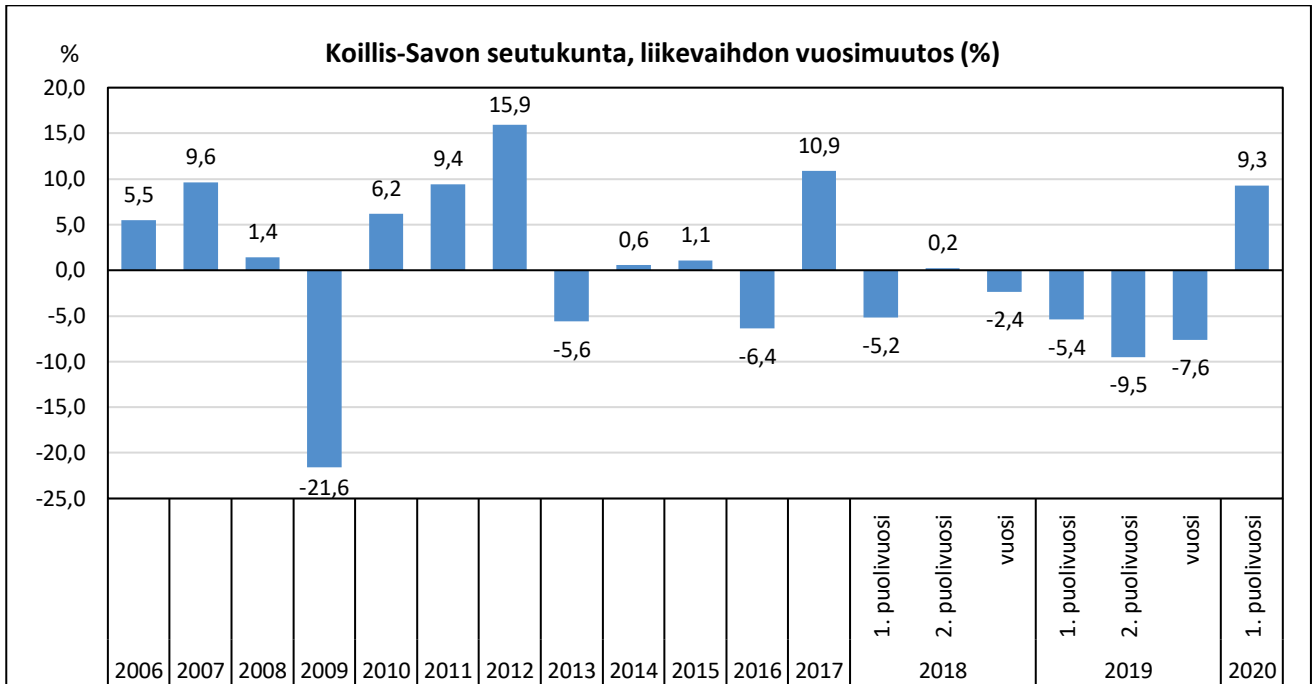
Kvartaaleittain tarkasteltuna kaikkien Pohjois-Savon seutujen liikevaihto kasvoi vielä tammi-maaliskuussa

ennen koronaepidemian laajempaa leviämistä. Liikevaihto laski huhti-kesäkuussa Kuopion, Varkauden ja Ylä-Savon seuduilla. Sisä-Savossa liikevaihdon kasvu oli huhti-kesäkuussa vaimeampaa kuin tammi-maaliskuussa. Koillis-Savon seudulla liikevaihto sen sijaan kasvoi huhti-kesäkuussa 17,0 %.

Koillis-Savo on nykyisin pieni tilastoalue, jossa muutaman yrityksen kehitys heilauttaa lukuja ylös tai alas. On lisäksi huomioitava, että kasvua verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Koillis-Savon liikevaihto on laskenut kahtena viime vuonna, ja vuoden 2019 huhti-kesäkuussa liikevaihto oli edellisten vuosien vastaavaan ajankohtaan verrattuna erityisen matalalla tasolla. Liikevaihto palasi vuoden 2020 huhti-kesäkuussa samalle tasolle, kuin se oli vastaavana ajankohtana vuosina 2017 ja 2018.

2.2 Vienti

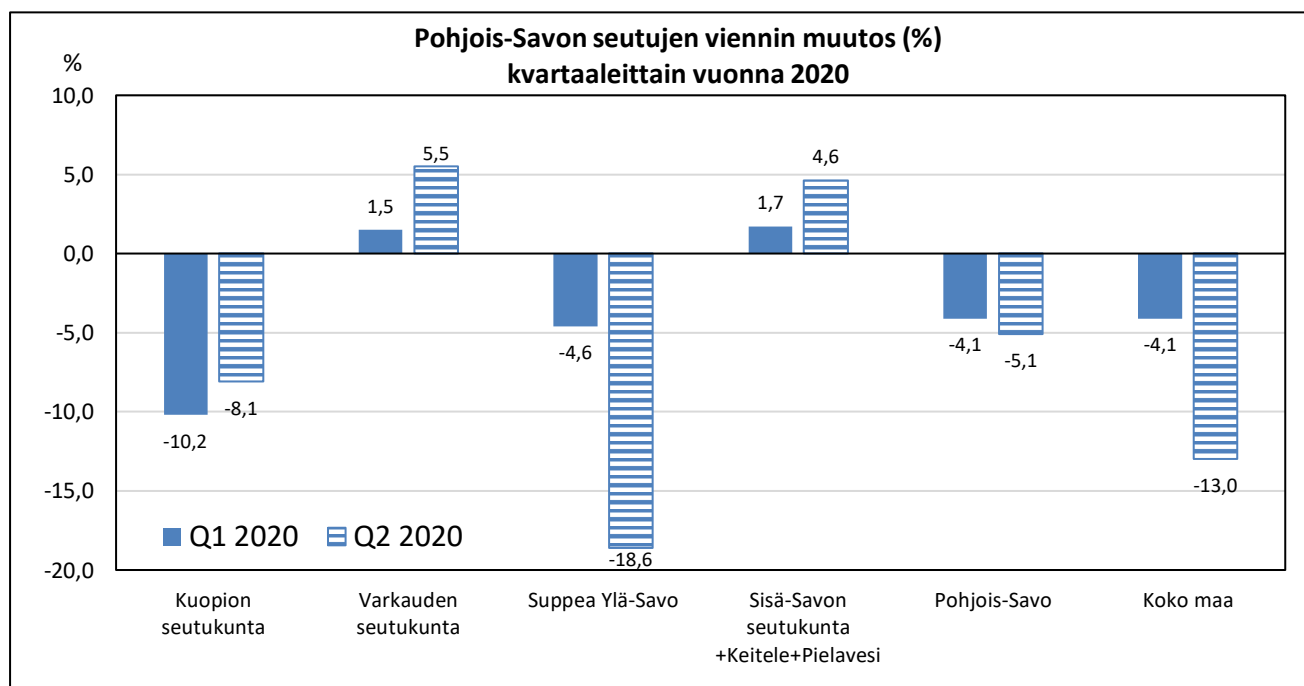
Pohjois-Savossa vienti laski tammi-kesäkuussa 4,6 %, kun koko maassa laskua oli 8,6 %. Vienti laski alkuvuonna puolella Pohjois-Savon seuduista, kun taas puolella seuduista vienti jatkoi vielä kasvua.

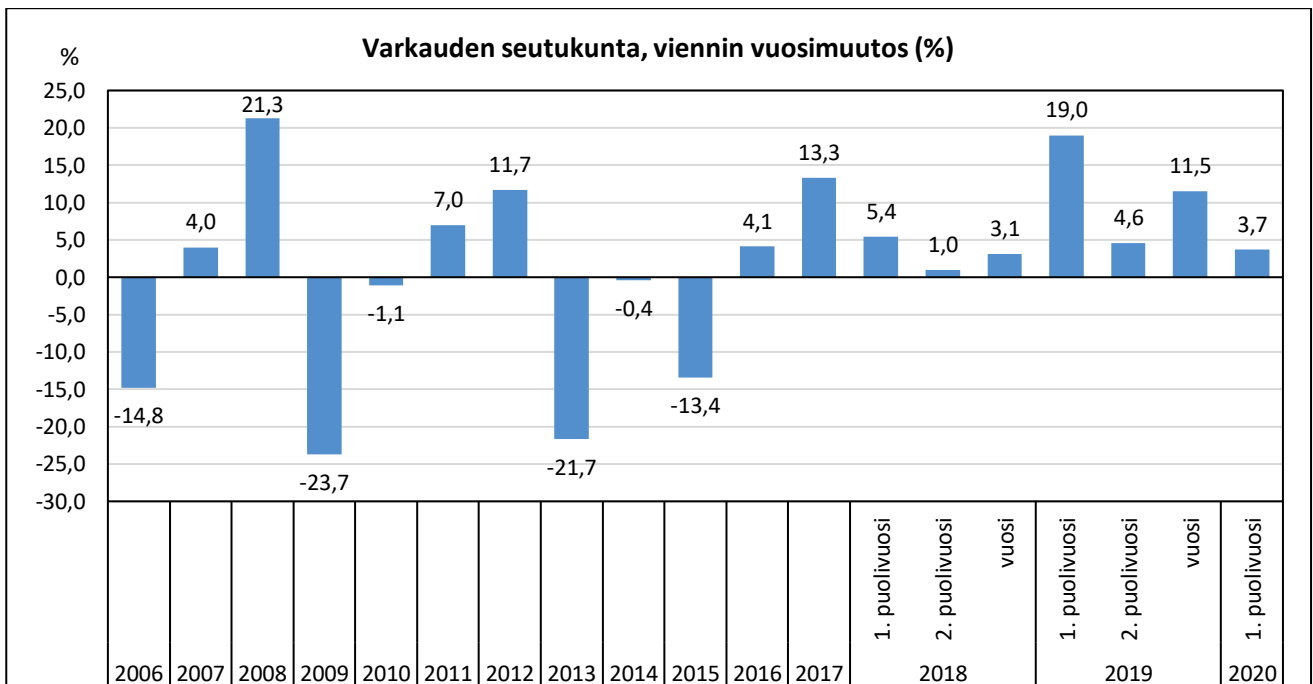
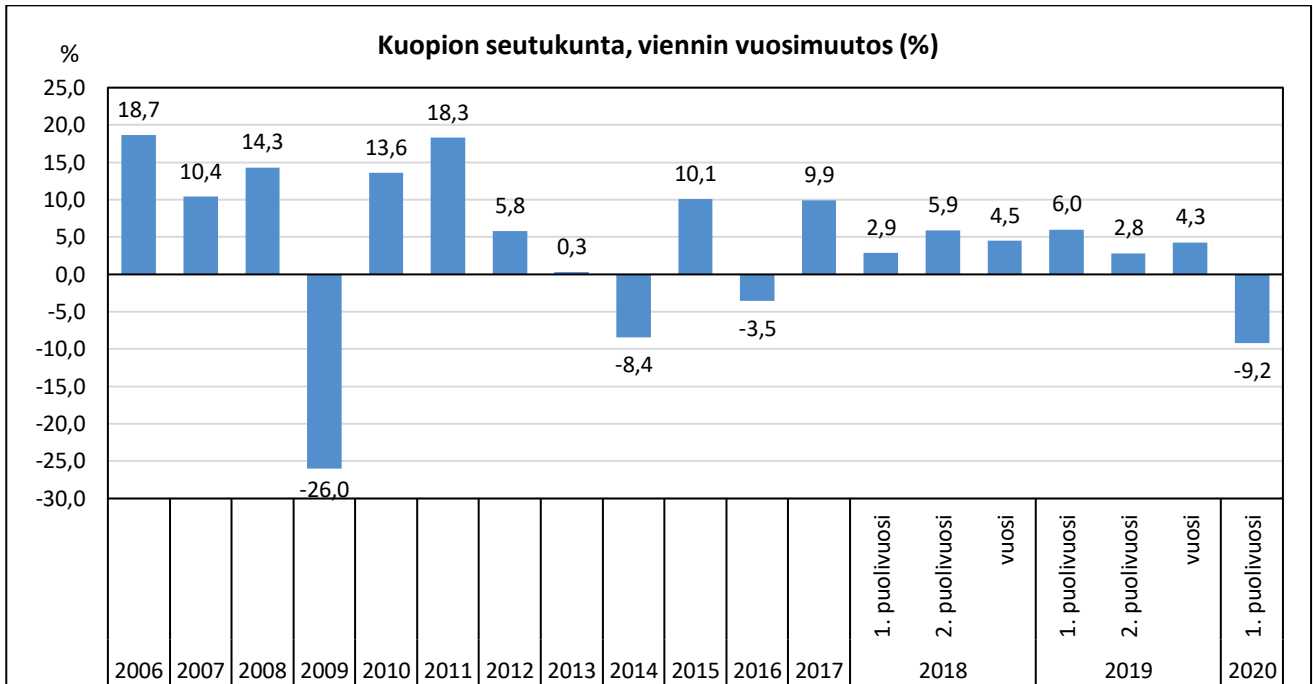
Kuopion seudulla vienti laski tammi-kesäkuussa 9,2 %. Myös Ylä-Savossa vienti lähti alkuvuonna huomattavaan laskuun ja putosi 12,0 %. Kuopion seudulla ja Ylä-Savossa vienti laski jopa enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Sen sijaan Sisä-Savossa ja Varkauden seudulla vienti jatkoi ensimmäisellä vuosipuoliskolla kasvua. Sisä-Savossa kasvua oli 3,2 % ja Varkauden seudulla 3,7 %.

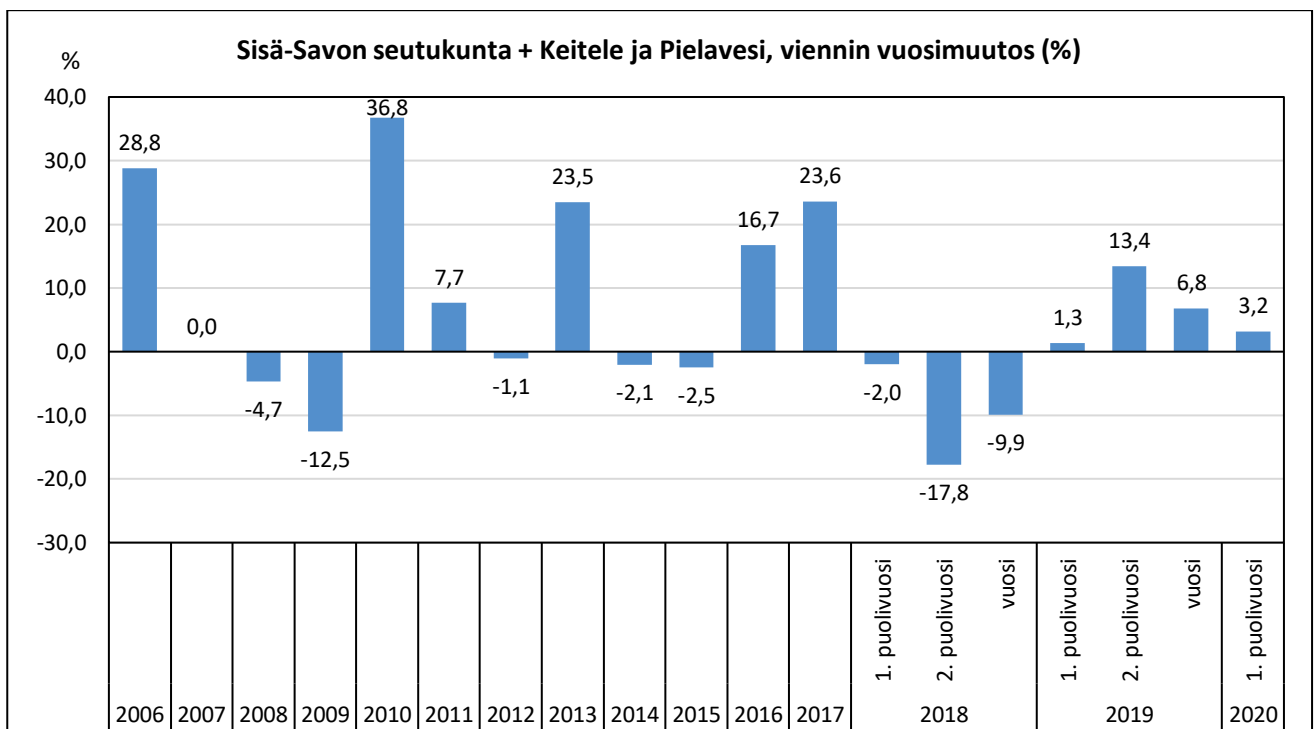
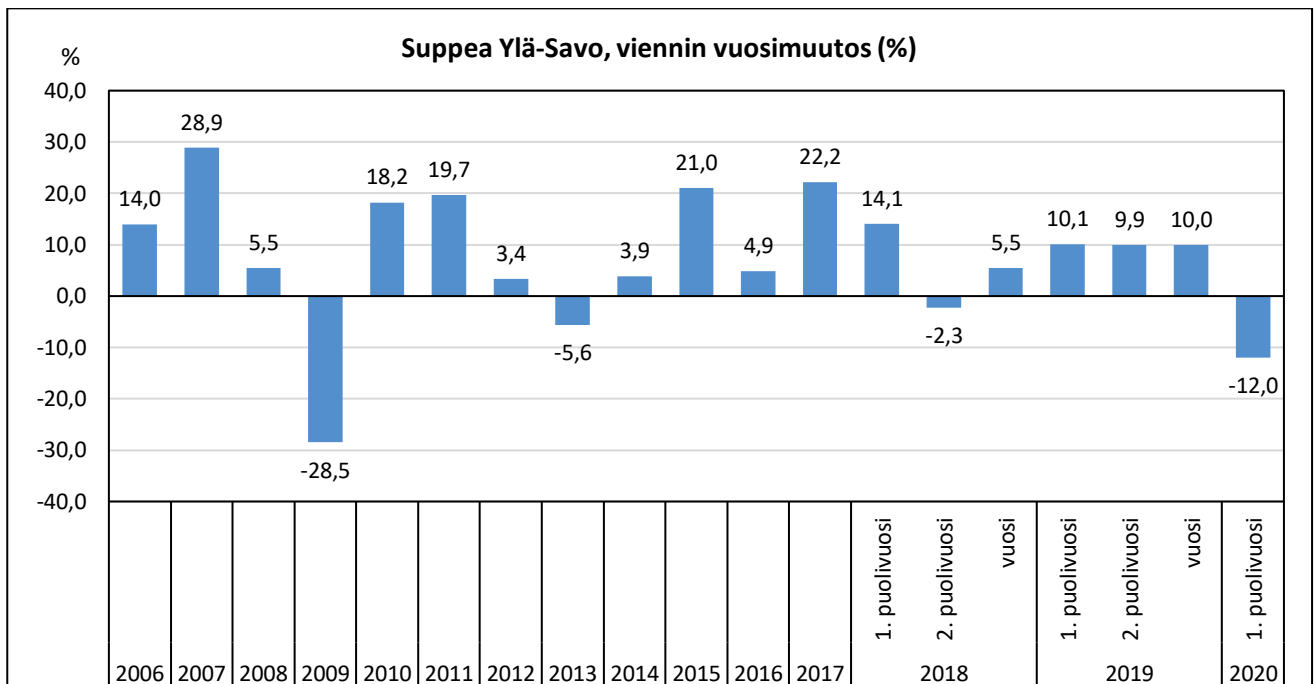
Kvartaaleittain tarkasteltuna liikevaihto laski jo tammi-maaliskuussa Kuopion ja Ylä-Savon seuduilla, ja lasku jatkui näillä seuduilla myös huhti-kesäkuussa. Kuopion seudulla vienti putosi huhti-kesäkuussa hieman vähemmän kuin tammi-maaliskuussa. Ylä-Savossa

tilanne oli päinvastainen, ja suurin pudotus tapahtui vasta huhti-kesäkuussa. Varkauden seudulla ja Sisä-Savossa vienti kasvoi vain lievästi tammi-maaliskuussa, ja kasvu oli suurempaa huhti-kesäkuussa.

Sekä liikevaihto- että vientitiedot tammi-kesäkuulta osoittavat, että korona on vaikuttanut eri tavalla maakunnan eri seuduilla. Myös profiililtaan samankaltaisilla seuduilla vaikutukset ovat olleet erilaiset. Teollisista seuduista sekä Ylä-Savossa että Varkaudessa liikevaihto kasvoi vielä 10–11 % vuonna 2019. Kuitenkin alkuvuonna 2020 akuutti kriisi näyttää iskeneen heti Ylä-Savon yrityksiin, ja sekä liikevaihto että erityisesti vienti lähtivät laskuun. Sen sijaan Varkauden seutu on pärjännyt toistaiseksi vielä kohtuullisesti. Liikevaihdon lasku jäi Varkauden seudulla melko maltilliseksi huhti-kesäkuussa ja vienti jatkoi keväällä edelleen kasvua.

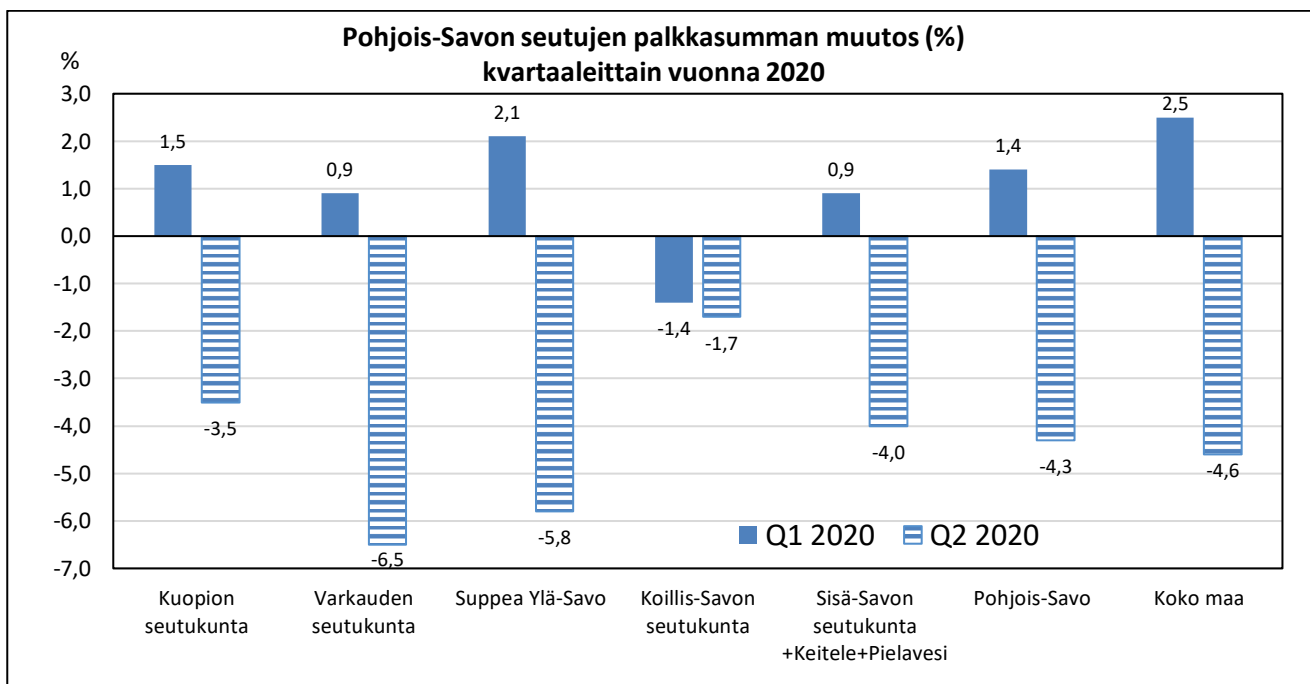
2.3 Palkkasumma

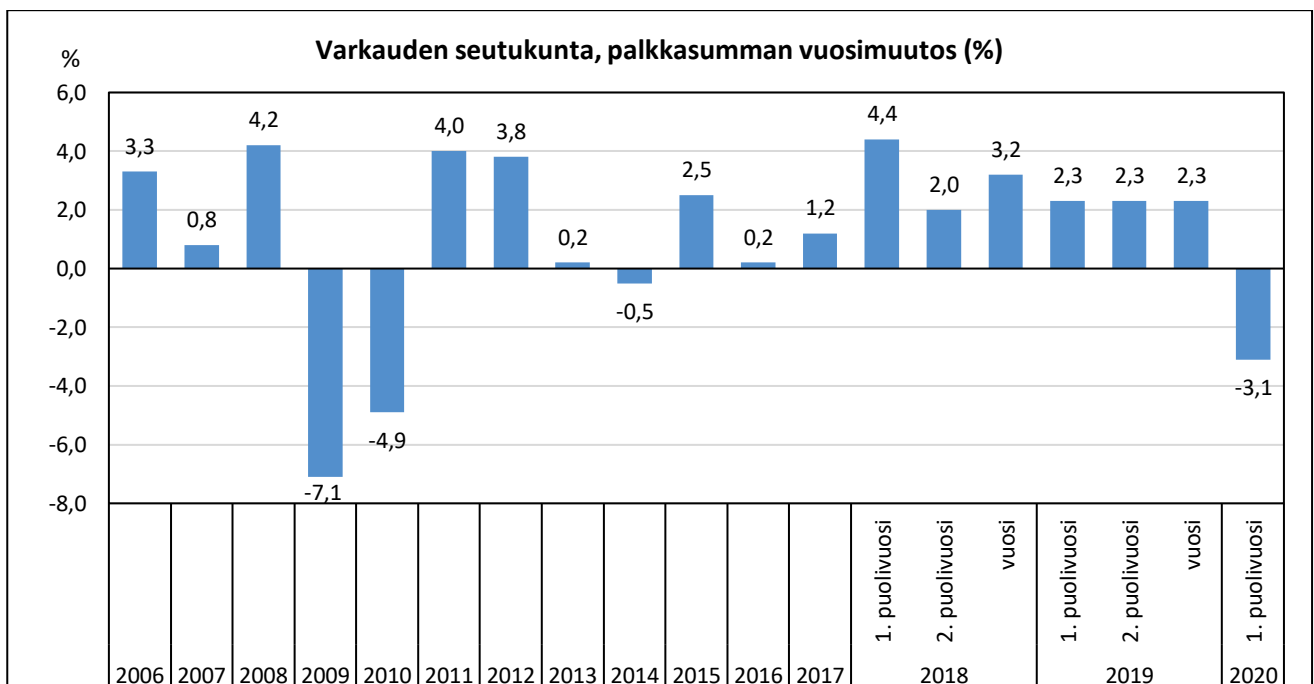
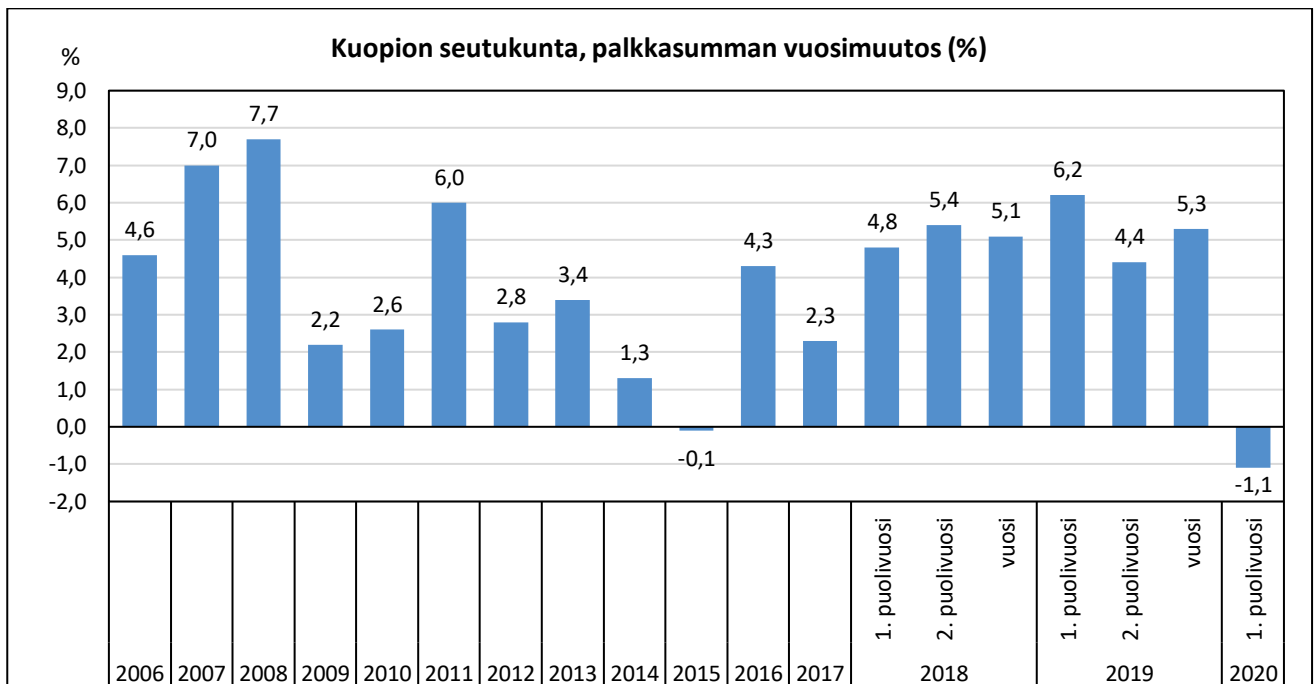
Palkkasumma laski tammi-kesäkuussa Pohjois-Savossa 1,6 % ja koko maassa 1,3 %. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla palkkasumma laski kaikilla Pohjois-Savon seuduilla.

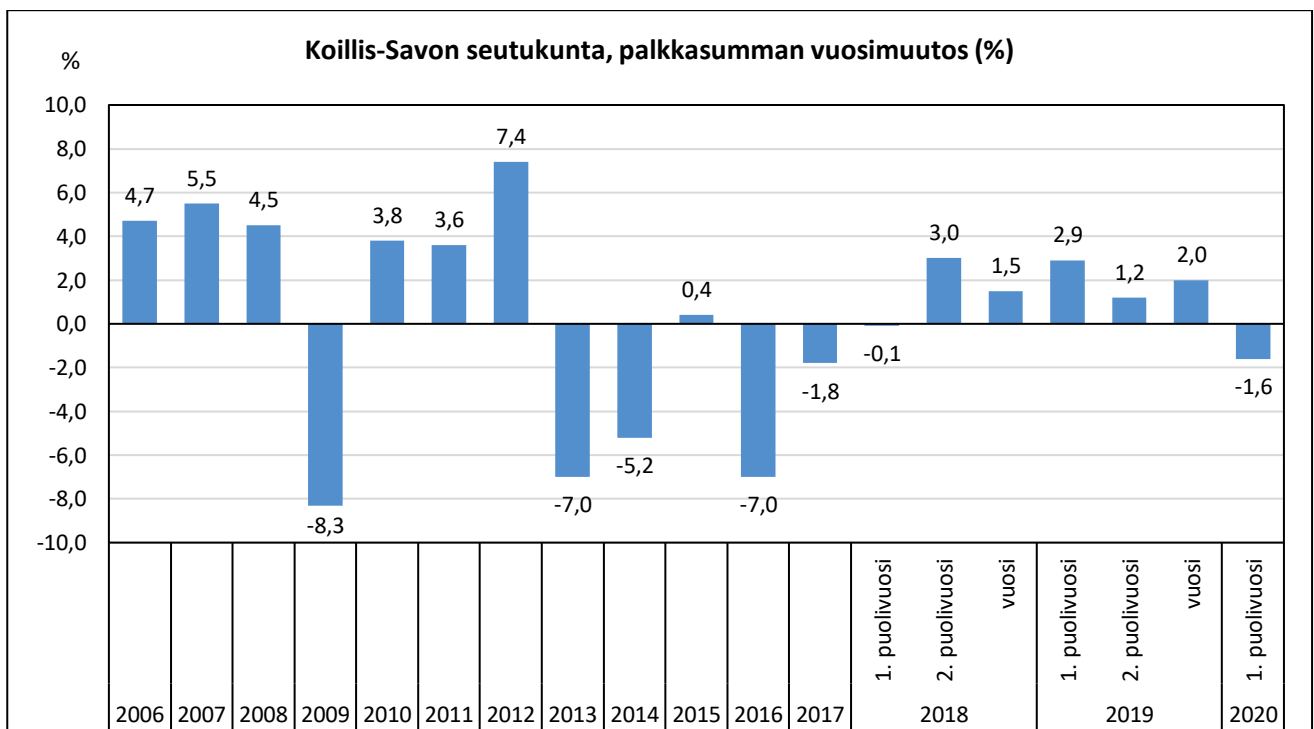
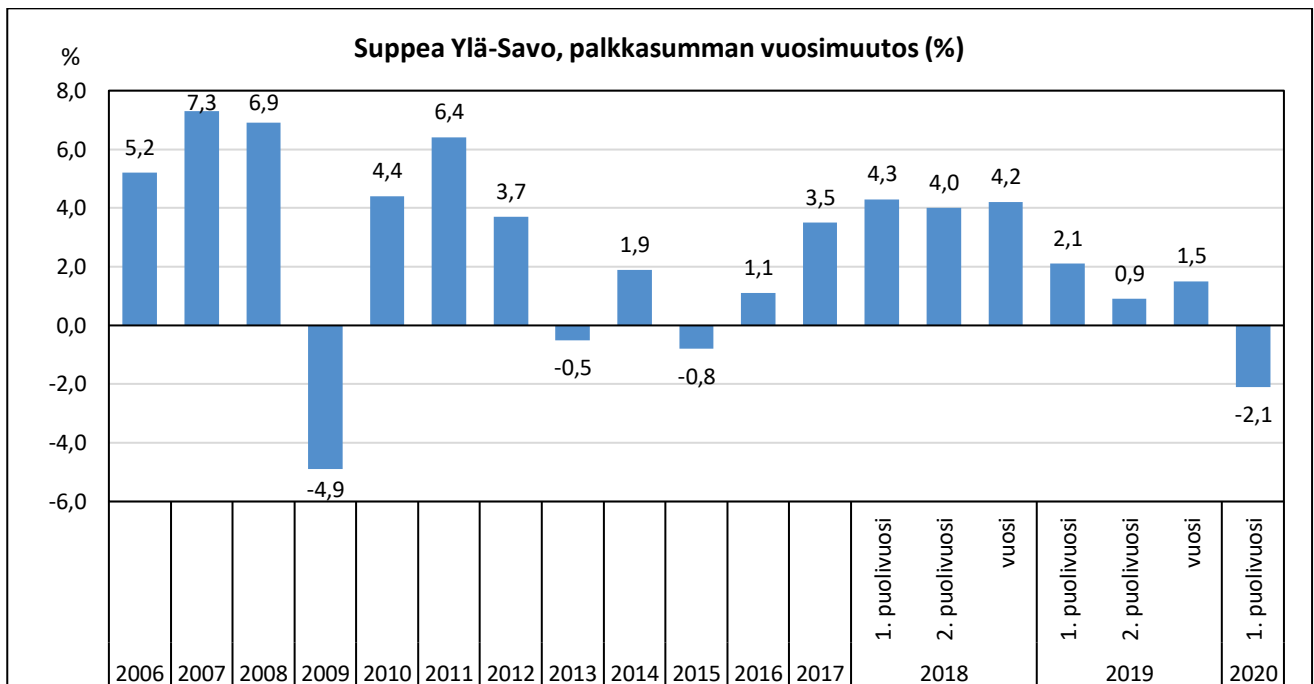
Kuopion seudulla palkkasumma laski tammi-kesäkuussa 1,1 %. Palkkasumman lasku on Kuopion seudulla maakunnan pienin. Vaikka liikevaihto- ja vientikehitys oli Varkauden seudulla alkuvuonna hyvä verrattuna muihin seutuihin, palkkasumma laski Varkauden seudulla Pohjois-Savon seuduista eniten. Tammi-kesäkuussa laskua oli 3,1 %. Myös Sisä-Savon liikevaihto- ja vientikehitys oli alkuvuonna hyvä, mutta palkkasumma laski tästä huolimatta 1,7 %. Ylä-Savossa palkkasumma laski 2,1 % ja Koillis-Savossa 1,6 %.

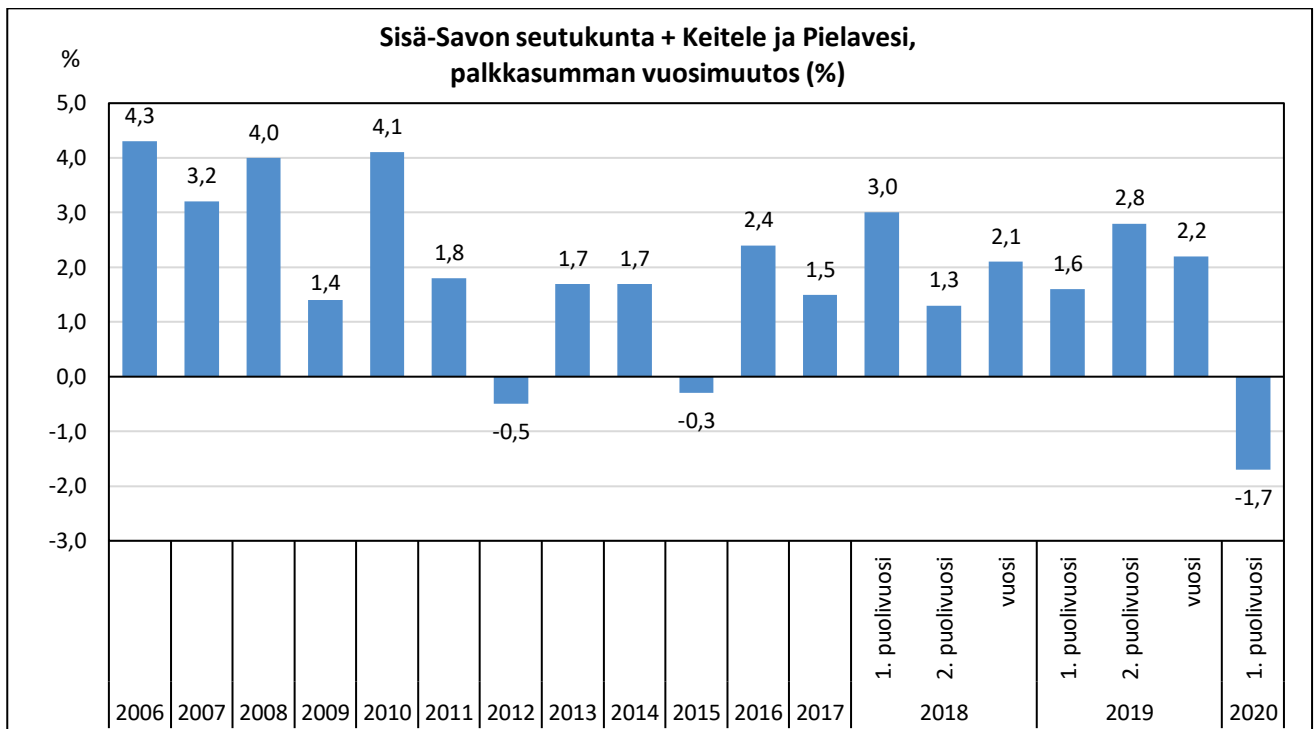
Kvartaaleittain tarkasteltuna palkkasumma kasvoi vielä tammi-maaliskuussa kaikilla muilla Pohjois-Savon seuduilla kuin Koillis-Savossa. Palkkasumma kääntyi laskuun vasta vuoden toisella neljänneksellä koronaepidemian kiihdyttyä.

Pitkällä aikavälillä Kuopion seudun palkkasumman kasvu on ollut koko maata parempaa. Ylä-Savossa ja Sisä-Savossa palkkasumman kasvu on ollut melko lähellä koko maan tasoa. Varkauden seudulla ja Koillis-Savossa palkkasumman kasvu on pitkällä aikavälillä ollut koko maan keskiarvoa heikompaa.

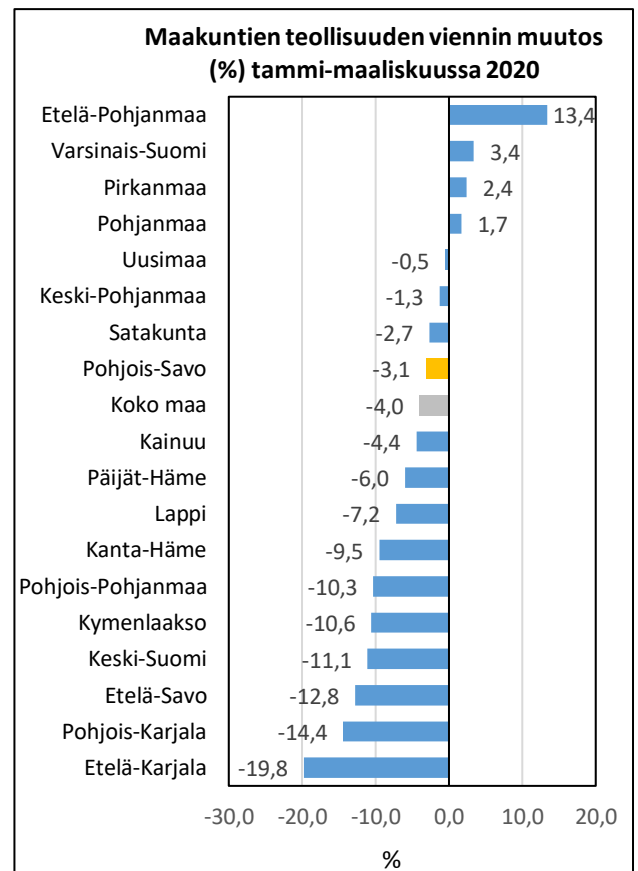
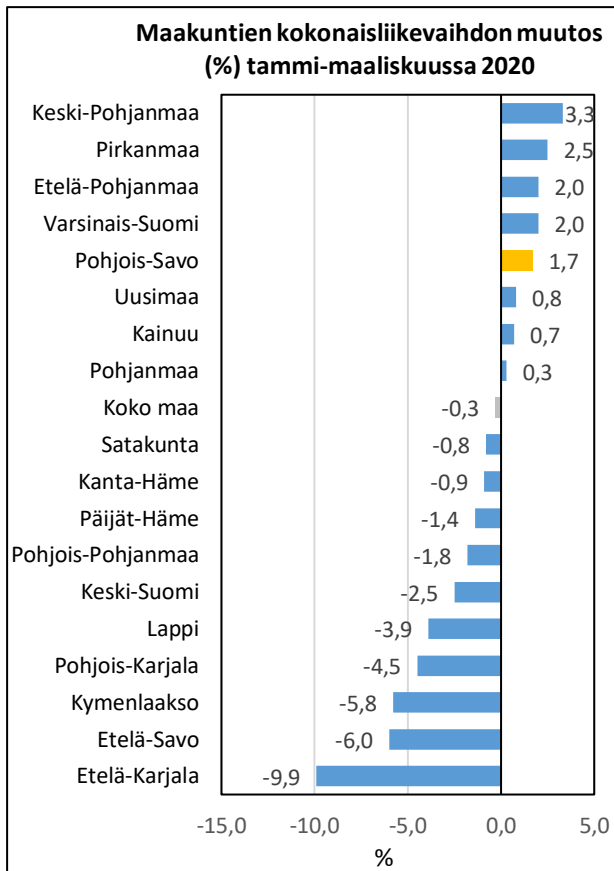

3 Maakuntien kehityksen vertailu

Maakunnittaiset suhdannetiedot ovat toistaiseksi saatavilla vain vuoden 2020 ensimmäiseltä neljännekseltä, jolloin koronan vaikutus ei vielä ollut suuri. Suomen talouskasvu alkoi hidastua jo vuonna 2019 ennen koronaa. Vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä kokonaisliikevaihto laski yli puolessa maakunnista.

Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä Pohjois-Savon liikevaihto kasvoi hieman, mutta kasvuvauhti on laskenut viime vuosien lukemista. Vielä viime vuonna Pohjois-Savon liikevaihdon kasvu oli koko maan paras maakuntien välisessä vertailussa. Alkuvuonna liikevaihtoaan kasvatti eniten Keski-Pohjanmaa, joka vuonna 2019 pärjäsi maakuntien välisessä vertailussa heikoimmin.

Teollisuuden vienti laski 11 maakunnassa jo vuonna 2019, ja tammi-maaliskuussa 2020 teollisuuden vienti heikkeni lähes koko Suomessa. Kasvua kertyi vain Etelä-

Pohjanmaalla, Varsinais-Suomessa, Pirkanmaalla ja Pohjanmaalla.

Pohjois-Savon teollisuuden viennin kasvu oli vuonna 2019 maakunnista kolmanneksi paras, mutta kasvu hidastui jo vuoden 2019 viimeisellä vuosineljänneksellä 1,4 %:iin ja tammi-maaliskuussa vienti laski 3,1 %. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä heikoimmin pärjänneissä maakunnissa teollisuuden vienti laski jo vuonna 2019.

Tammi-maaliskuun kokonaisliikevaihdon ja teollisuuden viennin laskussa näkynee osaltaan myös metsäteollisuuden alkuvuoden lakon ja työsulkun vaikutukset maakunnissa, joissa metsäteollisuus vaikuttaa merkittävästi aluelouteen.

4 Työvoimavarat ja työllisyys

Työttömien määrä nousi voimakkaasti keväällä

Pohjois-Savossa oli syyskuun lopussa työttömänä 12 500 henkilöä, joista lomautettujen osuus oli noin 2 000. Työttömien määrä laski Pohjois-Savossa viimeiset neljä vuotta peräkkäin, mutta määrä kääntyi loivaan nousuun kuluvan vuoden helmikuussa jo ennen koronavirusepidemiaa. Koronakriisin puhjettua maaliskuussa työttömien määrä lisääntyi jo vuoden 2017 tasolle ja nousi huippuunsa huhtikuussa, jolloin työttömiä oli 18 400. Lukema on 2000 luvun korkein.

Työttömien määrän nousu johtui pitkälti lomautettujen määrän voimakkaasta kasvusta. Huhtikuussa Pohjois-Savossa oli 6 500 lomautettua. Lomautettujen määrät ovat kesän ja alkusyksyn aikana kuitenkin pudonneet jo kolmanneksen huhtikuun huippuluvuista. Vielä syyskuussa lomautettujen määrä laski edellisestä kuusta, mutta laskuvauhti oli jo huomattavasti aiempia kuukausia hitaampaa. Lomautukset kohdistuivat aluksi erityisesti palvelu- ja myyntityöntekijöihin, mutta tällä hetkellä suurin lomautettujen ryhmä on rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden ammattiryhmä. Myös prosessi- ja kuljetustyöntekijöiden ammattiryhmässä lomautettujen määrä on pysytellyt kohtalaisen suurena. Ilman lomautettujakin työttömien määrä on lisääntynyt 10 % viime vuoden syyskuuhun verrattuna.

Työttömien osuus työvoimasta on 11,3 %, mikä on 2,3 %-yksikköä korkeampi kuin vuosi sitten, mutta kuitenkin koko maan keskiarvon alapuolella. Seuduittain tarkasteltuna korkein työttömien osuus työvoimasta on Varkauden seudulla (12,9 %), mutta lähes yhtä korkealla työttömien osuus työvoimasta on myös Ylä-Savossa (12,7 %) ja Koillis-Savossa (12,6 %). Yksittäisistä kunnista korkein työttömien osuus työvoimasta on Iisalmissa (14,2 %) ja vastaavasti alhaisin Siilinjärvellä (7,5 %).

Työttömien työnhakijoiden määrällä mitattuna koronakriisi kohdistui voimakkaimmin Ylä-Savon ja Kuopion seuduille. Palvelualan rajoitusten lievennettyä ja kotimaan matkailun elvyttyä Kuopion seudun työttömien kokonaismäärä on alentunut huhtikuun huippuluvuista reilun

kolmanneksen ja lomautettujen määrä on pudonnut 75 %. Ylä-Savossakin työttömien kokonaismäärä (-30 %) ja lomautettujen määrä (-63 %) ovat kevään korkeimmista luvuista alentuneet, mutta tilanne seudulla on edelleen kohtalaisen haastava. Varkauden seudulla koronakriisin vaikutukset jäivät keväällä muuta maakuntaa vähäisemmiksi, mutta nyt tilanne on muuttumassa. Maakunnan muista seuduista poiketen Varkauden seudulla lomautettujen määrä kasvoi edellisestä kuusta 14 %.

Työttömistä työnhakijoista 60 % on miehiä ja 40 % naisia. Palvelualojen lomautettujen määrän pudottua lomautettujen määrät eroavat tästä kokonaistyöttömien jakaumasta (71 % miehiä ja 29 % naisia). Ennen koronakriisiä lomautukset kohdistuivat suurelta osin miesvaltaisiin töihin (90 % miehiä ja 10 % naisia).

Työttömistä alle 25-vuotiaita on 11 %, 25–49-vuotiaita 48 % ja loput 41 % on yli 50-vuotiaita. Koulutustaustaltaan työttömät jakautuvat siten, että pelkän perusasteen tutkinnon varassa on 22 % työttömistä, toisen asteen tutkinto on valtaosalla (56 %) työttömistä, jonkin tasoinen korkea-asteen tutkinto on 19 %:lla, ja kolmella prosentilla koulutusaste on tuntematon.

Koronatilanne kosketti erityisesti nuoria. Nuorten, alle 25-vuotiaiden työttömien määrä Pohjois-Savossa laski viimeiset neljä vuotta peräkkäin, mutta heti koronaepidemian alettua määrä nousi lähes tuhannella työttömällä maaliskuun huhtikuun aikana ja pysytteli 2 500 työttömän paikkeilla aina kesäkuun loppuun saakka. TE-toimiston nuoriin kohdistamat toimenpiteet ovat kuitenkin parantaneet tilannetta, ja nyt nuoria on työttömänä enää 6 % viime vuotta enemmän.

Pitkäaikaistyöttömien määrä laski aina loppuvuoteen 2019 saakka, mutta vuoden vaihteen molemmin puolin lasku jäi jo alle prosenttiin ja pitkäaikaistyöttömien määrä lähti hienoiseen nousuun jo ennen koronakriisiä. Pohjois-Savon työttömistä yhtäjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä olleita oli syyskuun lopussa reilut 4 100 henkilöä, mikä on neljänneksen enemmän kuin vuosi sitten vastaavaan aikaan ja kolmannes kaikista

työttömistä. Pitkäaikaistyöttömyys on lisääntynyt erityisesti pienemmillä seuduilla, Koillis-Savossa peräti 56 % ja Sisä-Savossakin 33 %. Yli kaksi vuotta työttömänä olleita työttömiä on 2 000, mikä on 11 % viime vuotta enemmän.

Ulkomaalaisten työttömien määrä on ollut lievässä nousussa viimeisen vuoden aikana. Erityisesti ulkomaalaisten pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut 48 % viime vuodesta. Nuorten, alle 25-vuotiaiden ulkomaalaisten työttömien määrä on puolestaan vähentynyt 16 %.

Liite: Tietosisällön kuvaus

Aluetaloustilaston liikevaihtoa, vientiä ja palkkasummaa koskevat tiedot on toimittanut Tilastokeskus asiakaskohtaisena tietopalveluna. Joitakin tietoja ja kuviota on tarkasteltu ja muokattu edelleen Pohjois-Savon liitossa. Työvoimaa ja työllisyyttä kuvaavat tiedot on saatu Pohjois-Savon ELY-keskukselta, johon voi olla yhteydessä työllisyyttä koskevien yhteydenottojen osalta.

Ajankohtaisten suhdanteiden kuvauksessa pääpaino on vuoden 2020 ensimmäisen puolivuotisjakson tiedoissa em. liikevaihdon, viennin ja palkkasumman osalta. Seurantakauden vuosimuutosten keskiarvot on laskettu erillisen laskukaavan mukaan, jossa tarkastellaan mm. ajanjakson alun ja lopun keskimääräistä vuosimuutosta.

Puolivuositilastetut muutostiedot (%) pohjaavat neljännesvuositilastisiin muutosprosentteihin, jotka on laskettu vertaamalla neljännesvuosisummaa edellisen vuoden vastaaviin neljänneksiin. Alkuvuoden 2020 tiedot ovat siis suuntaa antavia ja voivat myös tarkentua myöhemmin.

Yritysten liikevaihdon ja viennin tilaa voidaan arvioida toimialoittain ja seuduittain perusteellisemmin koko vuoden 2020 osalta ensi keväällä. Työllisyydestä ja väestömuutoksista saadaan tietoja kuukausittain, jotka ELY-keskus ja Pohjois-Savon liitto julkaisevat säännöllisesti omilla Internet-sivustoillaan.

Tuoteseloste

Asiakaskohtaisen suhdannepalvelun tuottamat kuukausitaso indeksit mittaavat tarkasteltavan muuttujan muutosta suhteutettuna perusvuoden tasoon. Indeksisarjoissa käytetään perusvuotta 2015 (2015=100). Tilaston lähdeaineistona on verohallinnon kausiveroaineisto (kokonaisaineisto), jonka lisäksi hyödynnetään Tilastokeskuksen omaa kuukausittaisista suoraan tiedonkeruuta sekä vuositilastoja.

Indeksien laskenta perustuu muutosestimointiin ja laskennassa käytetään ns. paneelimenetelmää. Menetelmässä vertaillaan tarkasteltavan kuukauden ja edellisen vuoden vastaavan kuukauden vertailukelpoisia havaintoja huomioimalla muun muassa yritysjärjestelyt ja kirjanpitoon liittyvät raportointikäytännön muutokset. Aineisto kattaa myös aloittaneet ja lopettaneet yritykset.

Euroestimaattitietojen tuotantomenetelmää uudistettiin maaliskuussa 2014. Lisätietoa kohdassa Käsitteet.

Käsitteet

Kausitasoitettu sarjasta on poistettu vuoden sisäinen systemaattinen vaihtelu. Kausivaihtelun aiheuttaa usein jokin ei-taloudellinen ilmiö, kuten säätöjen ja vuodenaikojen vaihtelu ja ihmisten toimintatavat.

Muutosprosentit on laskettu alkuperäisestä indeksisarjasta ja ne vertaavat tarkasteltavan ajanjakson kehitystä aina edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Esimerkiksi tammikuuta 2011 verrataan tammikuuhun 2010. Neljännes-, puolivuosi- ja vuosimuutosprosentit lasketaan vertaamalla alkuperäisen indeksisarjan halutun ajanjakson indeksipistelukujen summaa edellisen vuoden vastaavaan summaan.

Yritysten ja toimipaikkojen kuukausittaisissa kertymässä on mukana ne aineiston yritykset tai toimipaikat, jotka ovat tarkasteltavasta muuttujasta riippuen tuottaneet liikevaihtoa, maksaneet palkkoja tai joilla on ollut kokopäivätyöllisiä. Aineiston uusimpien kuukausien lukumäärätiedolla voi arvioida aineiston kertymistä. Viralliset yritysten ja toimipaikkojen vuositasoiset lukumäärät tuottaa Tilastokeskuksen yritysrekisteri. Yritysrekisterin vuositasoiset lukumäärätiedot sisältyvät myös rakennetietoihin.

Kuukausitasoiset euroestimaatit tuotetaan joihinkin tietopalveluihin erillisinä lisätilauksina. Asiakaskohtainen suhdannepalvelu on uudistanut euroestimaattien tuotantotapaa keväällä 2014. Uudessa menetelmässä eurojen tasotietona käytetään yhtenäisesti indeksien perusvuotta (vuosi 2015=100), ei siis yritysrekisterin uusinta vuositilastoa kuten aiemmin. Uuden menetelmän myötä toimialojen euroestimaattisarjat eivät enää jatkossa muutu koko aikasarjan osalta, vaan tiedot päivittyvät ainoastaan samalta ajalta kuin indeksisarjatkin.

Muuttajat

Liikevaihto lasketaan ilman arvonlisäveroa. Kuvattava liikevaihto voi sisältää joitakin tuloslaskelman liikevaihtoon kuuluvia eräitä, kuten käyttömaksuserien myyntejä, muita tuottoja, satunnaisia eräitä, käänteisesti verovelvollisia ostoja, tuotteiden omaa käyttöä ja agentuurien myyntiä. Poikkeukselliset erät poistetaan laskennasta.

Palkkasumma tarkoittaa yritysten maksamien bruttomääräisten palkkojen summaa. Palkkoihin sisällytetään kaikkien yrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden rahamääräiset korvaukset kuukauden aikana tehdystä työstä. Palkat sisältävät kaikki työntekijöiltä kannettavat tuloverot ja sosiaaliturvamaksut sekä lisäksi erilaiset lisätyöt (ylityö, yötyö), bonukset ja lomarahat. Palkkaan sen sijaan eivät kuulu optiot, työn tekemiseen liittyvät kulut tai työnantajan sosiaaliturvamaksut.

Vientitiedot ovat osa liikevaihtoa. Vienti koostuu verottomasta liikevaihdosta, EU:n sisäisestä viennistä ja EU-alueen ulkopuolisesta viennistä. Liikevaihdon tavoin vientiin ei sisällytetä arvonlisäveroa.

Tietojen revisoituminen

Revisio tarkoittaa tietojen tarkentumista. Tietojen tarkentuminen johtuu esimerkiksi laskentaan käytettävissä olevan aineiston muutoksista tai saaduista uusista tiedoista. Uusimman kuukauden osalta verohallinnon kausiveroaineiston kattavuus on liikevaihdolla mitattuna noin 95-98 prosenttia. Kausiveroaineisto kertyy 12 kuukauden ajan, jolloin yritykset voivat myös ilmoittaa muutoksia aikaisemmin ilmoittamiinsa tietoihin. Myös Yritys- ja toimipaikkarekisterin vuositiedot päivittyvät 2-12 kuukauden viiveellä tarkasteltavan ajankohdan päättymisestä. Yritysjärjestelyt, yritysten toimipaikkarakenteen muutokset, toimialojen muutokset ja yritysten aloittamiset sekä lopettamiset aiheuttavat myös tarkentumista tietoihin.

Tietojen tarkentumisesta johtuen tietoja julkaistaessa on hyvä mainita minkä ajankohdan tiedot tarkentuvat ja mihin ajankohtaan asti.

Lisätietoja antavat:

Pohjois-Savon Liitto

Sepänkatu 1, Kuopio, PL 247, 70101 Kuopio
Tietopalveluasiantuntija Maarit Intke
e-mail: maarit.intke(at)pohjois-savo.fi
puh. +358 44 714 2617

Pohjois-Savon ELY-keskus (työllisyystietojen osalta)

Kallanranta 11, PL 2000, 70101 Kuopio
Yksikön päällikkö, Yrittäjyys ja Osaaminen
e-mail jan.blomberg(at)ely-keskus.fi
puh. 0295 026 552